

ביאור בדרך אפשר

1 נאמר בשיר השירים, הודו, ובנמשל הקדוש-ברוך-הוא, אומר לבלה;
 2 ובנמשל בני ישראל:
 3 באתי לגני אחותי בלה², וידוע המאמר של הרבי הרי"צ
 4 בעל ההילולא שנסתלק ביו"ד שבט (בשנת תשי"י) שהוציאו לאור
 5 מסר אותו לפרסום לקראת
 6 העשירי יהיה קודש³, יו"ד
 7 בשבט, יום ההסתלקות שלו
 8 [שהוזר וניעור מחדש ענינו של
 9 יום זה באופן דנוכריים
 10 ונעשים⁴ כלשון הכתוב במגילת
 11 אסתר לגבי ימי הפורים שהם נזכרים
 12 ונעשים והיינו שהתוכן והענין של
 13 ימים אלו חוזר ומתעורר מדי שנה
 14 בשנה], שמביא הרבי הרי"צ
 15 במאמרו הנזכר את מאמר המדרש
 16 בשיר השירים רבה⁵
 17 (שהקב"ה אומר) לגבי השראת
 18 השכינה למטה במשכן (ובבית
 19 המקדש) באתי לגני לגנוני,
 20 למקום הראשוני שהיה עיקרי
 21 בתחילה (בשעת בריאת
 22 העולם), דעיקר שכינה
 23 בתחתונים היתה⁶. כשנבאר
 24 העולם, עיקר השראת וגילוי השכינה
 25 הייתה למטה בעולם הזה ולאחרי
 26 כן הנה על ידי מעשים בלתי
 27 רצויים החל מחטא עץ הדעת
 28 נעשה סילוק ועליית השכינה
 29 למלמטה למעלה, חטא עץ הדעת
 30 גרם שהשכינה תעלה ותסתלק מהארץ
 31 לרקיע הראשון, החטא הבא גרם
 32 שתעלה ותסתלק מהרקיע הראשון
 33 לשני, וכן הלאה, עד שעל ידי
 34 שבועה ענינים בלתי רצויים
 35 נסתלקה השכינה עד לרקיע
 36 השביעי. ואחר כך עמדו
 37 צדיקים החל מאברהם אבינו
 38 והורידו והמשיכו את

ביאור בדרך אפשר

השכינה למלמעלה למטה, החל מרקיע השביעי לרקיע השישי
 ומהשישי לחמישי, וכן הלאה עד שהשכינה חזרה להיות בעיקר למטה וירדה
 לעולם הזה הפתוח, כמו שגאמר⁷ צדיקים גו' ירשו ארץ,
 היא הארץ התחתונה ישכנו לעד (בחנינת שוכן עד⁸, דרגה נעלית
 באלוקות, עיקר שכינה) עליה
 שעיקר שכינה תהיה דווקא למטה
 בארץ, עד למטה רבינו שהוא
 השביעי מבין שבעת הצדיקים, וכל
 השביעין חביבין⁹, שעל ידו
 נעשה בפועל הענין דויד
 הויה על הר סיני¹⁰ במתן תורה.
 אך כדי שיומשך אחר כך
 השראת וגילוי השכינה בארץ באופן
 קבוע, לא כפי שהיה במתן תורה
 שאחרי ההתגלות לזמן קצר היה סילוק
 שכינה (ולכן בסיום המעמד, אחרי
 תקיעת השופר, היה מותר לגשת
 ולעלות להר סיני) הנה לאחר זה
 אחרי מתן תורה הציווי ועשו לי
 מקדש ושכנתי בתוכם¹¹,
 שזהו ענין עשיית המשכן שבו
 השכינה תשכון ותשרה למטה
 בקביעות ודאף שגאמר ושכנתי
 בתוכם, ומפרשים כי מכך שלא
 נאמר 'בתוכם', לשון יחיד, אלא
 'בתוכם' לשון רבים, למדים
 שהשכנת יהיה בתוף כל אחד
 ואחת¹² מבני ישראל, אין זו סתירה
 לאמור שהציווי היה לעשות משכן
 שבו תהיה השראת השכינה כי תרי
 ענין זה של יושכנתי בבני ישראל
 נעשה על ידי זה שישנו
 המשכן דאיקרי שהמשכן נקרא
 מקדש¹³ ולכן אין זה פלא שהכתוב
 המצווה על המשכן אומר ועשו לי
 מקדש, שבו שורה השכינה
 העליונה (כסיום הכתוב צדיקים
 ירשו ארץ הנזכר לעיל, ישכנו לעד

בס"ד. יו"ד שבט, ה'תשמ"א
(הנחה בלתי מוגה)

באתי לגני אחותי בלה², וידוע המאמר של
 בעל ההילולא שהוציאו לאור לקראת
 העשירי יהיה קודש³, יו"ד בשבט, יום
 ההסתלקות שלו [שהוזר וניעור באופן דנוכריים
 ונעשים⁴ מדי שנה בשנה], שמביא את מאמר
 השיר השירים רבה⁵ (שהקב"ה אומר) באתי
 לגני לגנוני, למקום שהיה עיקרי בתחילה
 (בשעת בריאת העולם), דעיקר שכינה
 בתחתונים היתה⁶. ולאחרי כן הנה על ידי
 מעשים בלתי רצויים נעשה סילוק השכינה
 למלמטה למעלה, עד שעל ידי שבועה ענינים
 נסתלקה השכינה לרקיע השביעי. ואחר כך
 עמדו צדיקים והורידו והמשיכו את השכינה
 למלמעלה למטה, החל מרקיע השביעי עד
 לעולם הזה הפתוח, כמו שגאמר⁷ צדיקים גו'
 ישכנו לעד (בחנינת שוכן עד⁸) עליה, עד למטה
 רבינו שהוא השביעי, וכל השביעין חביבין⁹,
 שעל ידו נעשה בפועל הענין דויד על הר
 סיני¹⁰. אך כדי שיומשך אחר כך באופן קבוע,
 הנה לאחר זה הציווי ועשו לי מקדש ושכנתי
 בתוכם¹¹, שזהו ענין עשיית המשכן ודאף
 שגאמר ושכנתי בתוכם, בתוף כל אחד ואחת¹²,
 תרי ענין זה נעשה על ידי זה שישנו המשכן
 דאיקרי מקדש¹³, שבו שורה השכינה העליונה
 (ישכנו לעד עליה).

(* הפרק השייך לשנה זו - ראה לעיל ח"א ע' vi. וש"נ. 1) מאמר זה מיוסד בעיקרו על פרק האחד-עשר* מד"ה באתי לגני ה'ש"ת. 2) שה"ש, ה, א. 3) לשון הכתוב - בחוקותי כו, לב. 4) לשון הכתוב - אסתר ט, כת. רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונתבאר בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט. 5) עה"פ. 6) ראה גם ב"ר פיי"ט, ז. במדב"ר פיי"ג, ב. 7) תהלים לו, כט. 8) ע"פ ישע"י נו, טו. נוסח התפלה - שחרית דשבת ויו"ט. 9) ויק"ר פכ"ט, יא. 10) יתרו יט, כ. 11) תרומה כה, ח. 12) הובא בשם רז"ל בלקו"ת ר"פ נשא כ, סע"ב. ובכ"מ. וראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך עה"פ תרומה שם ("שמעתי לומדים"). של"ה סט, א. רא, א. חלק תושב"כ תרומה שכה, ב. שכו, ב. וראה לקו"ש חכ"ו ע' 173 הערה 45. 13) עירובין ב, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 עָלֶיהָ, הֵינּוּ שֶׁהַצְדִּיקִים מְבִיאִים לִידֵי כַךְ שֶׁהַשְׂכִּינָה תִּשְׂרַח לְמִטָּה בֶּאֱרֶץ
 2 לְעַד, בְּקִבְעוֹת).
 3 וּמִמִּשְׁיָף הַרְבֵּי הַרִיבֵי צַבָּמָמֶר¹⁴ דִּבּוּר הַמִּתְחִיל 'בֵּאתִי לְגַנִּי הַנּוֹכַח,
 4 שְׁעִנְנֵי עֵינָיִךְ בְּמִשְׁפָּן הוּא מַה שְׁנֶאֱמַר¹⁵ כְּתוּבָה אֲדוּרֵת בְּנֵי־
 5 הַמִּשְׁכָּן וְעֵשִׂיתְּ אֶת הַקְּרָשִׁים
 6 לְמִשְׁפָּן עֲצֵי שֵׁטִים עוֹמְדִים, 1 ומִמִּשְׁיָף בְּמָאֲמָר¹⁴, שְׁעִנְנֵי עֵינָיִךְ בְּמִשְׁפָּן הוּא
 7 וְהַמְשַׁמְעוֹת הַפְּנִימִית שֶׁל הַדְּבָרִים הֵיא
 8 שְׁתוֹכֵן עֲשִׂיתְּ הַקְּרָשִׁים 2
 9 לְמִשְׁכָּן, הַמְקוּם שֶׁל הַשְּׂרָאָת עֵינָיִךְ
 10 הַשְׂכִּינָה לְמִטָּה מְעַצֵּי שֵׁטִים הוּא,
 11 שְׁמֵהֶפְכִּים אֶת הַשְּׂטוֹת
 12 (שֵׁטִים מְלֻשׁוֹן שְׂטוֹת) 6
 13 בְּמִשְׁמַעוֹת שֶׁל הַיָּפֵן הַקְּרוּשָׁה לְמִטָּה
 14 מִטַּעַם וְדַעַת, כְּדַבְּרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל 'אֵין
 15 אֲדָם עוֹבֵר עַבְרִיהָ אֵלָּא אִם כֵּן כִּנְסָה בּוֹ
 16 רוּחַ שְׂטוֹת' וְהַשְּׂקָר (קָרָשׁ)
 17 אוֹתִיּוֹת שְׂקָר) דְּעוֹלָם הֵיזָה
 18 שֶׁהוּא עוֹלָם הַשְּׂקָר כִּי הַמִּצִּיאוֹת
 19 הַגִּשְׁמִיית מַכְסָה וּמִסְתִּירָה אֶת הָאֱמֶת
 20 הָאֱלוּקִית וְעוֹשִׂים מְזָה מִ'שֵׁטִים'
 21 וְקִרְשִׁים בְּלִתי רְצוּיִים קְרָשִׁים
 22 לְמִשְׁפָּן, וּבְאֹפֶן דְּעוֹמְדִים, 14
 23 וְעֵצֵי הַשֵּׁטִים כְּפִי שֶׁהֵם קְרָשִׁים
 24 לְמִשְׁכָּן, הֵם עוֹמְדִים שְׁעִנְנֵי
 25 הַעֲמִידָה מוֹרָה עַל הַתּוֹקֵף
 26 וְהַעֲדָר הַשְּׂנוּי, וְלֵאחֲרַי שֶׁהַתְּהַפְּכוֹ
 27 מִ'שְׂטוֹת' לֹא רְצוּיָה לְעֵצֵי שֵׁטִים וְקִרָשׁ
 28 שֶׁל הַמִּשְׁכָּן, הֵם שֵׁיכִים לְקְרוּשָׁה
 29 וְאֱלוּקוֹת בְּתוֹקֵף וּבְקִבְעוֹת שְׁעִנְנֵי
 30 עֵנִיךְ זֶה שֶׁל קְרָשֵׁי הַמִּשְׁכָּן הוּא
 31 כְּלֻמָּה הַעֲנֵנִי הַחוּסֵן הַכְּלָלִי
 32 דְּמַעֲשֵׂה הַתְּחַתּוֹנִים, הַנְּבִרָאִים
 33 שֶׁבְּעוֹלָם הוּא הַתְּחַתּוֹן הֵינּוּ מְעַשִּׂינּוּ
 34 וְעַבְדוֹתֵינוּ¹⁶ שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 35 הַעוֹבְדִים אֶת ה' בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת בְּעוֹלָם
 36 הוּא הַתְּחַתּוֹן, שְׁעוֹשִׂים דִּירָה לּוֹ
 37 יְתַבְּרֵךְ מְקוּם רֵאוּי לְהַשְׂרָאָת הַשְׂכִּינָה
 38 וּגְלִיּוֹת אֱלוּקוֹת בְּתְחַתּוֹנִים, וְעַל
 39 יָדֵי זֶה שֶׁהַעוֹלָם הוּא הַתְּחַתּוֹן נִהְיָה 'דִּירָה' לְאֱלוּקוֹת נְשָׁלֵם רְצוֹן
 40 הַעֲלִיּוֹן שֶׁל הַמְּטָרָה וְהַתְּכִלִּית שֶׁבְּשִׁבְלָה נְבִרָא הַעוֹלָם, שְׁנִתְּאָוּהָ
 41 הַקְּבָ"ה לְהִיּוֹת לּוֹ יְתַבְּרֵךְ דִּירָה בְּתְחַתּוֹנִים¹⁷.
 42 וּמוֹסִיף בְּמָאֲמָר¹⁸, שְׁבִשְׁבִיל זֶה (פְּדִי לְפַעוֹל בְּהַתְּחַתּוֹן שֶׁלֹּא
 43 יְהִיָּה מִצִּיאוֹת גִּשְׁמִית הַמְּסִתִּירָה עַל הָאֱלוּקוֹת אֵלֶּא שְׁיִהְיָה דִּירָה לּוֹ

44 יְתַבְּרֵךְ) יֵשׁ צוֹרֵךְ בְּצַבָּאוֹת הַנְּוִיָה, שְׁהֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁנִקְרָאוּ
 45 כֵּן 'צַבָּאוֹת הַנְּוִי' לְרֵאשׁוֹנָה בְּצַאֲתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם¹⁹ כְּתוּבָה כְּתוּבָה
 46 'בְּעֵצֵם הַיּוֹם הַזֶּה יֵצְאוּ כָל צַבָּאוֹת ה' מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם' (שְׁבִינָה בְּמוֹשֶׁה 'צִיָּאת
 47 מִצְרַיִם' בְּמוֹכֵן רַחֵם יוֹתֵר נִכְלָלָת גַּם הֵיִצְיָאָה מִהַמְּצַרִּים וּגְבוּלִים
 48 שֶׁל עוֹלָם הֵיזָה הַתְּחַתּוֹן
 49 וְהַעוֹבְדָה שֶׁהַעוֹלָם הוּא הַתְּחַתּוֹן הוּא
 50 מִצִּיאוֹת עִם מַגְבְּלוֹת, גוֹרֵמֵת קְשִׁים
 51 וּמִנִּיעוֹת בְּעוֹבְדָת ה' וְיִצִּיאוֹת מִצְרַיִם'
 52 הֵיא יִצִּיָּאָה מִהַגְּבֻלוֹת הַלָּלוּ).
 53 וּמִמִּשְׁכָּן וּמִפְּרָט בְּמִשְׁמַעוֹת הַתּוֹרָה
 54 'צַבָּאוֹת ה' שְׁבֵנֵי יִשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ בּוֹ
 55 בִּיצִיאוֹת מִצְרַיִם.
 56 וְהַעֲנֵנִי בְּזָה, שְׁבִי"צַבָּא" יֵשׁ
 57 שְׁלִשָּׁה פִּירוּשִׁים: הַרֵאשׁוֹן,
 58 לְשׁוֹן חֵיל, צַבָּא כְּפִשׁוּטוֹ וְהֵינְנוּ,
 59 שְׁעַבְדוֹתָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַעוֹבְדִים
 60 אֶת ה' הֵיא בְּאֹפֶן שֶׁל אֲנָשֵׁי
 61 צַבָּא, שְׁעִנְנֵנו שֶׁל אִישׁ צַבָּא
 62 הוּא שְׁמוֹסֵר נְפִשׁוֹ וְנִלְחָם
 63 בְּמִסִּירוֹת מִלָּחָה וּאִפִּילוּ מוֹכֵן לוֹתֵר עַל
 64 חֵייו לְמַלְךְ לַמֶּעַן הַמֶּלֶךְ, רֵאשׁ
 65 הַצַּבָּא וְהַמְּפַקֵד עַל הַצַּבָּא.
 66 הַשְּׂנֵי, הַפִּירוּשׁ הַשְּׂנֵי בִּצַּבָּא הוּא
 67 לְשׁוֹן זְמַן מוּגְבָל, כְּמוֹ בְּלִשׁוֹן
 68 הַכְּתוּבָה בְּאִיּוֹב 'הֲלֹא צַבָּא לֹאנוּשׁ עָלֶי
 69 אֶרֶץ' שְׁעִנְנֵנו הַזְּמַן הַמוּגְבָל
 70 לְעַבְדוֹתָתָּה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל
 71 כְּמִשְׁךְ שְׁנֵת חֵייו בְּעוֹלָם הַזֶּה.
 72 וְהַשְּׁלִישִׁי, וְהַפִּירוּשׁ הַשְּׁלִישִׁי
 73 בִּצַּבָּא מְלֻשׁוֹן צְבִיּוֹן, כְּמוֹ לִשׁוֹן
 74 חֲכָמֵינוּ ז"ל בְּגִמְרָא שְׁכַל הַנְּבִרָאִים
 75 כְּשֵׁת יְמֵי בְּרָאשִׁית לְצְבִיּוֹנִים
 76 נְבִרָאוּ²⁰ (וּבְלִשׁוֹן הַגְּמָרָא: "...כֹּל
 77 מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית... לְצְבִיּוֹן נְבִרָאוּ
 78 שְׁנֵאמַר וְיִכְלוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאֶרֶץ וְכֹל
 79 צַבָּאָם, אֵל תְּקִרֵי צַבָּאָם אֵלֶּא צְבִיּוֹנִים",
 80 וּפִירוּשׁ רִשִׁי: "בְּצַבִּיּוֹנִים – בְּטַעַם אֶחָד
 81 וּבְדַפּוּס כֹּל אֶחָד"), וְהַמְשַׁמְעוֹת
 82 הַפְּנִימִית שֶׁל צַבָּא מְלֻשׁוֹן 'צְבִיּוֹן' הֵיא שְׁעִנְנֵנו הַפָּאָר וְהַתְּפָאָרְתָּה (יּוֹפִי)
 83 שְׁבִהֵתְּפִלּוֹת כְּפִמָּה גְּוֹנִים יְחַד (יּוֹפִי שֶׁלֹּא קִיִּים בְּצַבֵּעַ אֶחָד בְּלִבּוֹ),
 84 וְעַל דֶּרֶךְ זֶה בְּנוֹגֵעַ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַנְּקִרָאִים 'צַבָּאוֹת הַנְּוִי' מְלֻשׁוֹן צְבִיּוֹן,
 85 שְׁאִין דְּעוֹתֵיהֶם שְׂוֹת²¹ אֵלֶּא לְכֹל אֶחָד יֵשׁ 'צְבִיּוֹן' מִיּוֹחַד לוֹ, וְיֵשׁ
 86 בְּהֵם בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל חֵילוּקִים הַבְּדִלֵי דְרַגּוֹת מִרְאשִׁיכֶם עַד שׁוֹאֵב

(14) פ"ג ופ"ו. (15) תרומה כו, טו. (16) לשון התניא רפ"ז. (17) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. (18) פרק י. (19) בא יב, מא. (20) ר"ה יא, א. (21) ראה ברכות נח, רע"א. סנהדרין לח, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מימיה²², וְאֵף עַל פִּי כֵן לַמְּרוֹת הַצְּבִיּוֹן הַשּׁוֹנֶה וּלְמִרוֹת הַבְּדִלִי הַדְּרוֹגוֹת
 2 וְהַמְּעַמְדוֹת מִצְטָרְפִים כּוֹלֵם יַחַד, וּבְאוֹפֵן שְׁנֹצְצִים (עֲמִידָה
 3 בְּתוֹקֶף שֶׁל צָבָא) לַפְּנֵי הַזֵּה אֱלֹקֵיכֶם²², כְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב בַּתּוֹרָה
 4 "אַתֶּם נֹצְצִים הַיּוֹם כּוֹלֵם לַפְּנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם רֹאשֵׁיכֶם... עַד שׁוֹאֵב מִימֶךָ" וְעַל
 5 יָדֵי זֶה שֶׁכֵּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִתְאַחֲדִים
 6 לַעֲבוֹרַת ה' בִּיחַד מִמְּלֵאִים
 7 שְׁלִיחוֹתָם, וּמִלִּי שְׁלִיחוֹת
 8 הֵיא בְּאוֹפֵן שְׁבִנֵי יִשְׂרָאֵל
 9 יוֹצְאִים בְּיַד רְמָה²³ כְּמוֹ שְׁכּוּב
 10 כַּתּוּרָה עַל יְצִיאַת מִצְרַיִם.
 11 (ב) וּמִמְשִׁיף הַרְבִּי הַרִּי"צ
 12 בַּמַּאמָר²⁴: "וּלְבָאָר בְּעוֹמֵק
 13 יוֹתֵר מֵה שִׁישְׂרָאֵל נִקְרָאִים
 14 בְּשֵׁם צְבָאוֹת הַזֵּה, דְּשֵׁם
 15 צְבָאוֹת הוּא שֵׁם קְדוֹשׁ, אַחַד
 16 מִשְׁמוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַקְּדוּשִׁי-בְּרוּךְ-
 17 הוּא דִּהוּא מִהַשְׁבְּעָה שְׁמוֹת
 18 קְדוּשִׁים שְׂאִינָם נִמְחָקִים" שֶׁמִּפְּנֵי
 19 קְדוּשָׁתָם יֵשׁ אִיסוּר לִמְחֹק אוֹתָם.
 20 וְיֵשׁ לוֹמֵר הַבִּיאוֹר בְּזֶה, דְּכִיּוֹן
 21 שְׂאֵדָם הוּא עַל שֵׁם אֲדוּמָה
 22 לְעֵלְיוֹן²⁵, הַשֵּׁם 'אֲדָם', לִשׁוֹן
 23 דִּמְיוֹן, הוּא מִשׁוֹם שֶׁהָאֲדָם הַתַּחְתּוֹן
 24 דוּמָה לְקְדוּשִׁי-בְּרוּךְ-הוּא הַעֲלִיּוֹן (כְּמוֹ
 25 שְׁכּוּב בַּתּוֹרָה לִגְבֵי בְּרִיאַת הָאֲדָם
 26 "נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדִמּוֹתֵנוּ" הַרִּי
 27 מוֹכֵן שְׂדִימִיּוֹן זֶה קִיִּים גַּם לִגְבֵי
 28 הַשְּׁמוֹת שֶׁבָּהֶם נִקְרָאִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 29 וּבָהֶם נִקְרָא הַקְּדוּשִׁי-בְּרוּךְ-הוּא,
 30 שֶׁהֵשֵׁם צְבָאוֹת הַזֵּה שְׁבִי
 31 נִקְרָאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲדָם
 32 הַתַּחְתּוֹן, יֵשׁנוּ גַם בְּאֲדָם
 33 הַעֲלִיּוֹן. וְעַל זֶה עֲנִינוּ שֶׁל
 34 הַשֵּׁם 'צְבָאוֹת הוּי' כְּפִי שֶׁהוּא לַמַּעֲלָה
 35 בְּאִלּוּקַת מְבָאָר, שֶׁהֵשֵׁם צְבָאוֹת
 36 הַזֵּה שְׂיִיף לְשֵׁם צְבָאוֹת,
 37 שֶׁהוּא שֵׁם קְדוֹשׁ כּוּ'.
 38 וּמִמְשִׁיף, "דִּהְנֶה אֵיתָא מוּבָא
 39 בְּמַדְרֵשׁ רַבָּה²⁶ שֶׁהַקְּדוּשִׁי-בְּרוּךְ-
 40 הוּא אִמֵּר לְמִשְׁה רַבִּינוּ שְׂמִי אֲתָה
 41 מְבַקֵּשׁ לִידַע, לְפִי מַעֲשֵׂי אֲנִי
 42 נִקְרָא, וּכְשֶׁאֲנִי נִלְחָם

1 חִילוּקִים מְרָאשֵׁיכֶם עַד שׁוֹאֵב מִימֶיךָ²², וְאֵף עַל
 2 פִּי כֵן מִצְטָרְפִים כּוֹלֵם יַחַד, וּבְאוֹפֵן שְׁנֹצְצִים
 3 (עֲמִידָה בְּתוֹקֶף שֶׁל צָבָא) לַפְּנֵי הַזֵּה אֱלֹקֵיכֶם²²,
 4 וְעַל יָדֵי זֶה מִמְּלֵאִים שְׁלִיחוֹתָם, וּמִלִּי שְׁלִיחוֹת
 5 הֵיא בְּאוֹפֵן שְׁבִנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיַד רְמָה²³.
 6 (ב) וּמִמְשִׁיף בַּמַּאמָר²⁴: "וּלְבָאָר בְּעוֹמֵק יוֹתֵר
 7 מֵה שִׁישְׂרָאֵל נִקְרָאִים בְּשֵׁם
 8 צְבָאוֹת הַזֵּה, דְּשֵׁם צְבָאוֹת הוּא שֵׁם קְדוֹשׁ,
 9 דִּהוּא מִהַשְׁבְּעָה שְׁמוֹת שְׂאִינָם נִמְחָקִים". וְיֵשׁ
 10 לוֹמֵר הַבִּיאוֹר בְּזֶה, דְּכִיּוֹן שְׂאֵדָם הוּא עַל שֵׁם
 11 אֲדוּמָה לְעֵלְיוֹן²⁵, הַרִּי מוֹכֵן, שֶׁהֵשֵׁם צְבָאוֹת הַזֵּה
 12 שְׁבִי נִקְרָאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲדָם הַתַּחְתּוֹן, יֵשׁנוּ גַם
 13 בְּאֲדָם הַעֲלִיּוֹן. וְעַל זֶה מְבָאָר, שֶׁהֵשֵׁם צְבָאוֹת
 14 הַזֵּה שְׂיִיף לְשֵׁם צְבָאוֹת, שֶׁהוּא שֵׁם קְדוֹשׁ כּוּ'.
 15 וּמִמְשִׁיף, "דִּהְנֶה אֵיתָא בְּמַדְרֵשׁ רַבָּה²⁶ שְׂמִי אֲתָה
 16 מְבַקֵּשׁ לִידַע, לְפִי מַעֲשֵׂי אֲנִי נִקְרָא, וּכְשֶׁאֲנִי
 17 נִלְחָם בְּרִישְׁעִים אֲנִי נִקְרָא צְבָאוֹת". וְהַעֲנִין בְּזֶה,
 18 דְּכִלְלוֹת עֲנִין הַרְשַׁע הוּא הַיִּפְךָ הַצְּדָק, וְהִינּוּ,
 19 שְׂאִין זֶה דְּרָף הַיִּשָּׁר - דְּרָף הַזֵּה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה
 20 וּמִשְׁפָּט²⁷, דְּרָף הַיִּשָּׁר הוּא שְׁהַעוֹלָם יְהִיָּה מְקוֹם
 21 שֶׁל תְּעִנוּג, (בְּאֵתִי) לְגַנִּי, לְגַנּוּנִי, כְּפִי שְׁנִתְאַוּהָ
 22 הַקְּב"ה לְהִיּוֹת לוֹ דִּירָה בַּתַּחְתּוֹנִים, אֵף יֵשׁנָם
 23 אֵלוֹ שְׂמַעוּתִים אֵת הַדְּרָף, וְלִכֵּן נִקְרָאִים בְּרִישְׁעִים.
 24 וְזֶהוּ עֲנִין שֵׁם צְבָאוֹת, "כְּשֶׁאֲנִי נִלְחָם בְּרִישְׁעִים
 25 אֲנִי נִקְרָא צְבָאוֹת". וּמִמְשִׁיף, "אִם כֵּן מוֹכֵן דְּשֵׁם
 26 צְבָאוֹת הוּא שֵׁם דְּמִלְחָמָה. וְכֵן אֵיתָא בְּשַׁעֲרֵי
 27 אוֹרְהָ לְרַבִּי יוֹסֵף גִּיקְטִילִיא²⁸, דְּשֵׁם צְבָאוֹת הוּא
 28 בְּנִצָּח וְהוּד, וּמִשֵּׁם נִמְשָׁכוֹת כָּל הַמְּלַחְמוֹת
 29 שְׁבָעוֹלָם".

43 בְּרִישְׁעִים אֲנִי נִקְרָא צְבָאוֹת" עַל שֵׁם הַמְּלַחְמָה שֶׁהֵיא עֲנִין הַצְּבָא.
 44 וְהַעֲנִין בְּזֶה, דְּכִלְלוֹת עֲנִין הַרְשַׁע הַתּוֹכֵן הַכְּלָלִי שֶׁל רִשְׁעוֹת הוּא
 45 הַיִּפְךָ הַצְּדָק, וְהִינּוּ, שְׂאִין זֶה דְּרָף הַיִּשָּׁר - דְּרָף הַזֵּה
 46 לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט²⁷, דְּרָף הַיִּשָּׁר הַדְּבָר הַנִּכּוֹן וְהַצּוּדֵק הוּא
 47 שְׁהַעוֹלָם יְהִיָּה מְקוֹם שֶׁל
 48 תְּעִנוּג, (בְּאֵתִי) לְגַנִּי, לְגַנּוּנִי,
 49 כְּשֶׁכְּבוֹ וּמִהַנּוֹתוֹ שֶׁל גֵן הוּא מְקוֹם
 50 לְהִנָּה וְתַעֲנוּג כְּפִי שְׁנִתְאַוּהָ
 51 הַקְּב"ה לְהִיּוֹת לוֹ דִּירָה
 52 בַּתַּחְתּוֹנִים וְהַרְצוֹן הַעֲלִיּוֹן הוּא
 53 שֶׁהוֹלֵם הַתַּחְתּוֹן יְהִיָּה לוֹ, כְּכִיכּוּל,
 54 מְקוֹם שֶׁל תְּעִנוּג, אֵף יֵשׁנָם אֵלוֹ
 55 שְׂמַעוּתִים אֵת הַדְּרָף, וְלִכֵּן
 56 נִקְרָאִים בְּרִישְׁעִים שְׂמַפְרִיעִים
 57 לְהַשְׁלֵמַת כּוֹנוֹה זֶה. וְזֶהוּ עֲנִין שֵׁם
 58 צְבָאוֹת, "כְּשֶׁאֲנִי נִלְחָם
 59 בְּרִישְׁעִים אֲנִי נִקְרָא צְבָאוֹת".
 60 וּמִמְשִׁיף, "אִם כֵּן מוֹכֵן דְּשֵׁם
 61 צְבָאוֹת הוּא שֵׁם דְּמִלְחָמָה.
 62 וְכֵן אֵיתָא מוּבָא בְּשַׁעֲרֵי אוֹרְהָ
 63 לְרַבִּי יוֹסֵף גִּיקְטִילִיא²⁸, דְּשֵׁם
 64 צְבָאוֹת הוּא בְּנִצָּח וְהוּד,
 65 כְּמִבּוּאָר בַּתּוֹרָה הַסּוּר שֶׁהַשְּׁמוֹת
 66 הַקְּדוּשִׁים קְשׁוּרִים בְּמִידוֹת שְׁבַסְפִּירוֹת
 67 הַעֲלִיּוֹנוֹת (שֵׁם אֶל-בְּמִידַת הַחֹסֵד, שֵׁם
 68 אֱלֹקִים בְּמִידַת הַגְּבוּרָה וְכֵן הַלֵּאָה) וְעַל
 69 כֵּךְ מוּבָא שֶׁהֵשֵׁם 'צְבָאוֹת' הוּא בְּמִידַת
 70 הַנִּצָּח וּמִידַת הַהוּד, הַמִּידוֹת שֶׁל
 71 הַנִּיצוּחַ וְהַתּוֹקֶף וּמִשֵּׁם נִמְשָׁכוֹת
 72 כָּל הַמְּלַחְמוֹת שְׁבָעוֹלָם".
 73 וּמִמְשִׁיף לְבָאָר הַשְּׂיִיכוֹת
 74 דְּעֲנִין הַמְּלַחְמָה לְנִצָּח, כְּמוּבָא
 75 לַעֲלִיל מִתּוֹרַת הַסּוּר שֶׁהֵשֵׁם 'צְבָאוֹת',
 76 עֲנִין הַמְּלַחְמָה, שִׁיין בְּמִיּוֹחַד לְמִידַת
 77 הַנִּצָּח, שְׂפִיבַת הַמְּלַחְמָה וְהַמְּטָרָה
 78 שְׁבַשְׁבִּילָה כְּדָאֵי הַמַּאמֵן הַלֵּילָחַם
 79 הֵיא בְּשְׁבִיל נִיצוּחַ הַמְּנַגֵּד,
 80 וּמִבִּיא דוּגְמָא לְזֶה מְאוּפֵן

30 וּמִמְשִׁיף לְבָאָר הַשְּׂיִיכוֹת דְּעֲנִין הַמְּלַחְמָה לְנִצָּח, שְׂפִיבַת הַמְּלַחְמָה הֵיא
 31 בְּשְׁבִיל נִיצוּחַ הַמְּנַגֵּד, וּמִבִּיא דוּגְמָא לְזֶה מְאוּפֵן הַנְּהִגַת הַמְּלָךְ עִם

(22) ר"פ נצבים. (23) כמ"ש ביציאת מצרים - פרשתנו (בשלח) יד, ה. (24) בפרק השייך לשנה זו - ריש פרק יא. (25) לשון הכתוב - ישע"י יד, יד. ספר עשרה מאמרות מאמר אם כל חי ח"ב פל"ג. של"ה ג, א. כ, ב. ועוד. (26) שמו"ר פ"ג, ו. (27) וירא יח, יט. (28) שער ג"ד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הַנְהִיגַת הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמֻטָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה עִם הַצָּבָא בְּעַת הַמִּלְחָמָה
 2 (שְׁמִיזָה מֵהַמֶּשֶׁל וְהַדּוֹנָמָא מֵהַמֶּלֶךְ לַמַּטָּה מוֹבֵן גַּם בְּנוֹגַע לְהַנְהִיגַת
 3 הַקָּב"ה, מֶלֶךְ עֲלִיּוֹן, בְּשִׁנְלָחֶם בְּרָשָׁעִים), שְׁ"בִשְׁבִיל נִיצוּחַ
 4 הַמִּנְגַד הַרִי מְבֻזָּב מֶלֶךְ כָּל סְגוּלוֹת הָאוֹצְרוֹת דְּהוֹן יָקָר
 5 הַנְּאָסָף וְהַנְּקַבֵּץ בְּמִשְׁךְ בְּמָה
 6 שָׁנִים מְדוּר אַחַר דוּר עַל יַדִּי
 7 אֲבוֹתַי וְאֲבוֹת אֲבוֹתַי הַמַּלְכִים,
 8 וְאַשֶׁר מַעוֹלָם לֹא הִשְׁתַּמְשׁ
 9 הַמֶּלֶךְ מִזָּה אֲפִילוּ בַחֲלֻק הַמְּהַאֲצוּרוֹת
 10 הַיָּקִירִים הַלְלוּ לְשׁוֹם דְּבָר, וְכַמוֹס
 11 וְחֵתוֹם מַעֲיִן כָּל רוֹאֵה, כְּלוּמֹר,
 12 לֹא זֶה בְּלִבְד שְׁלֹא מִשְׁתַּמְשִׁים בְּאוֹצְרוֹת
 13 הַלְלוּ אֵלָּא אֲפִילוּ לֹא מֵרַאִים אוֹתָם לֵאמֹר
 14 אֶחָד וּבְכָל זֹאת הִנֵּה בְּעַת נִיצוּחַ
 15 הַמִּלְחָמָה הוּא הַמֶּלֶךְ מְבֻזָּב כָּל
 16 הָאוֹצְרוֹת, וּמִמִּשְׁךְ וּמִפְרֹט אֵת
 17 סוּר הַהִנְהָגָה בְּכּוּבוֹ הָאוֹצְרוֹת כְּדִי
 18 לְנַצַּח בְּמַלְחָמָה, "בְּעַת מִלְחָמָה
 19 פּוֹתְחִים אֵת הָאוֹצְרוֹת
 20 וְנוֹתְנִים אוֹתָם עַל יַדֵּי שָׂרֵי
 21 הַפְּקִידִים שֶׁהֵם פְּקִידֵי הַחֵיל
 22 כּוֹי' מִפְּקִידֵי הַצָּבָא (בְּשִׁבִיל) אֲנָשֵׁי
 23 הַחֵיל כּוֹי' וְנֶעַל דְּרָךְ זֶה
 24 מוֹבֵן בְּנוֹגַע לְצַבָּאוֹת הַיָּהוּה,
 25 כָּל אֶחָד וְאֶחָת מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהֵם
 26 אֲנָשֵׁי הַחֵיל הַלּוֹחֲמִים לְמַעַן הַקְּדוֹשׁ-
 27 בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁהַקָּב"ה פּוֹתֵחַ
 28 וְנוֹתֵן לָהֶם אֵת אוֹצְרוֹתָיו
 29 הַיָּקִירִים וְהַכְּמוּסִים בְּשִׁבִיל נִיצוּחַ
 30 הַמִּלְחָמָה, כְּדִי שֶׁכָּל אֶחָד מִבְּנֵי
 31 יִשְׂרָאֵל יִלְחַם מִלְחָמוֹת הַיָּהוּה
 32 לְהַתְּגַבֵּר עַל הַמִּנְגִּידִים לְתוֹרָה וּמוֹצוֹת
 33 וְיִנְצִח²⁹, וְכִי תִנְצַח בְּמַלְחָמָה
 34 כּוֹונַת הַכְּרִיאָה לְעֵשׂוֹת לוֹ יִתְבַּרְךָ
 35 דִּינָה בְּתַחְתּוֹנִים].
 36 אַךְ לְכַאוֹרָה אֵינוֹ מוֹבֵן,
 37 דְּמֵאֲחַר שֶׁזָּהוּ הָאוֹצֵר שְׁאוֹתוֹ
 38 הַמֶּלֶךְ מְבֻזָּב בְּשִׁבִיל נִיצוּחַ הַמִּלְחָמָה
 39 אוֹצֵר יָקָר שֶׁמַּעוֹלָם לֹא
 40 הִשְׁתַּמְשׁ מִזָּה לְשׁוֹם דְּבָר
 41 (אֲפִילוּ פְרוּטָה, וְכַדּוּאֵי לֹא
 42 נַעֲשֶׂה בְּאוֹצֵר שִׁימוֹשׁ בְּאוֹפֵן שֶׁל
 43 בְּזָבוּז), וְכַמוֹס וְחֵתוֹם מַעֲיִן
 44 כָּל רוֹאֵה, אִם כֵּן, מֵהוּ הַטַּעַם

הַצָּבָא בְּעַת הַמִּלְחָמָה (שְׁמִיזָה מוֹבֵן גַּם בְּנוֹגַע
 לְהַנְהִיגַת הַקָּב"ה, מֶלֶךְ עֲלִיּוֹן, בְּשִׁנְלָחֶם
 בְּרָשָׁעִים), שְׁ"בִשְׁבִיל נִיצוּחַ הַמִּנְגַד הַרִי מְבֻזָּב
 כָּל סְגוּלוֹת הָאוֹצְרוֹת דְּהוֹן יָקָר הַנְּאָסָף וְהַנְּקַבֵּץ
 בְּמִשְׁךְ בְּמָה שָׁנִים מְדוּר אַחַר דוּר, וְאַשֶׁר מַעוֹלָם
 לֹא הִשְׁתַּמְשׁ מִזָּה לְשׁוֹם דְּבָר, וְכַמוֹס וְחֵתוֹם
 מַעֲיִן כָּל רוֹאֵה, הִנֵּה בְּעַת נִיצוּחַ הַמִּלְחָמָה הוּא
 מְבֻזָּב כָּל הָאוֹצְרוֹת, "בְּעַת מִלְחָמָה פּוֹתְחִים
 אֵת הָאוֹצְרוֹת וְנוֹתְנִים אוֹתָם עַל יַדֵּי שָׂרֵי
 הַפְּקִידִים שֶׁהֵם פְּקִידֵי הַחֵיל כּוֹי' (בְּשִׁבִיל) אֲנָשֵׁי
 הַחֵיל כּוֹי'" וְנֶעַל דְּרָךְ זֶה מוֹבֵן בְּנוֹגַע לְצַבָּאוֹת
 הַיָּהוּה, כָּל אֶחָד וְאֶחָת מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁהַקָּב"ה פּוֹתֵחַ
 וְנוֹתֵן לָהֶם אֵת אוֹצְרוֹתָיו בְּשִׁבִיל נִיצוּחַ
 הַמִּלְחָמָה, כְּדִי שֶׁכָּל אֶחָד יִלְחַם מִלְחָמוֹת הַיָּהוּה
 וְיִנְצִח²⁹, לְעֵשׂוֹת לוֹ יִתְבַּרְךָ דִּינָה בְּתַחְתּוֹנִים]. אַךְ
 לְכַאוֹרָה אֵינוֹ מוֹבֵן, דְּמֵאֲחַר שֶׁזָּהוּ אוֹצֵר יָקָר
 שֶׁמַּעוֹלָם לֹא הִשְׁתַּמְשׁ מִזָּה לְשׁוֹם דְּבָר (אֲפִילוּ
 פְרוּטָה, וְכַדּוּאֵי לֹא בְּאוֹפֵן שֶׁל בְּזָבוּז), וְכַמוֹס
 וְחֵתוֹם מַעֲיִן כָּל רוֹאֵה, אִם כֵּן, מֵהוּ הַטַּעַם
 שֶׁבְּשִׁבִיל נִיצוּחַ הַמִּלְחָמָה הַרִי הוּא מְבֻזָּב אֵת
 הָאוֹצְרוֹת. וְעַל זֶה מִמִּשְׁךְ לְבָאֵר, שֶׁזָּהוּ "לְפִי
 שֶׁהַנְּצַחֵן נְטוּעַ וּמוֹשָׁרֵשׁ בְּעֵצִים הַנֶּפֶשׁ לְמַעַלָּה
 יוֹתֵר מִכְּחוֹת הַגְּלוּיִים שֶׁבְּנֶפֶשׁ, וְהַיִּינוֹ, שֶׁהוּא
 לְמַעַלָּה מֵהָאוֹר וְהַחַיּוֹת שֶׁבָּא בְּגִילוּי", וְלִכְּנֹ, "כָּל
 הַעוֹנֵג הַנֶּעַלָּה וְהַנֶּפְלָא שִׁישׁ בְּסְגוּלוֹת מְלִכוּתוֹ
 וְאוֹצְרוֹת יָקָרוּ (שֶׁלְכֵן אֵינוֹ מְבֻזָּב אוֹתָם וְאֵינוֹ
 מִשְׁתַּמְשׁ בָּהֶם כְּלָל) אֵינוֹ תוֹפֵס מְקוֹם כְּלָל לְגַבֵּי
 הַנְּצַחֵן", וּבְשִׁבִיל נִיצוּחַ
 הַמִּלְחָמָה מְבֻזָּב הַמֶּלֶךְ אֵת
 אוֹצְרוֹתָיו, וְיִתְרָה מִזָּה, לֹא זֶה
 בְּלִבְד שֶׁהַמֶּלֶךְ מְבֻזָּב אֵת הָאוֹצְרוֹת
 אֵלָּא "שֶׁגַם חֲזִיו מִשְׁלִיךְ הַמֶּלֶךְ
 מִנְגַדוֹ כּוֹי'" וְכִי לְנַצַּח בְּמַלְחָמָה
 הַמֶּלֶךְ גַּם מִסְכֵּן אֵת חַיּוֹ, וְכָל זֶה
 הוּא מִצִּד מַעֲלַת עֲנָן הַנְּצַח
 בְּשָׂרָשׁוֹ וּמְקוֹרוֹ בְּעֵצִים הַנֶּפֶשׁ,
 שֶׁלְכֵן הַרְצוֹן לְנַצַּח וְהַנְּכֻונוֹת לַעֲשׂוֹת
 הַכּוֹל בְּשִׁבִיל זֶה מַגִּיעַ אֶצֶל הַמֶּלֶךְ
 בְּעוֹמֵק וּבְתוֹקֵף יוֹתֵר מִכָּל
 שָׂאֵר עֲנִינֵי הַמְּלוּכָה וְהַמְּדִינָה
 שֶׁבְּדֶרֶךְ כָּלֵל הֵם נִחְשָׁבִים בְּיוֹתֵר בְּעִינֵי
 הַמֶּלֶךְ, וְאֲפִילוּ יוֹתֵר מִחֲזִיו שֶׁל
 הַמֶּלֶךְ שֶׁגַם הֵם כְּמוֹבֵן חֲשׁוּבִים מְאֹד,
 אֲבָל כְּשֶׁמְדוּבֵר בְּנִיצוּחַ הַמִּלְחָמָה הַרִי

45 שְׁבִשְׁבִיל נִיצוּחַ הַמִּלְחָמָה הַרִי הוּא מְבֻזָּב אֵת הָאוֹצְרוֹת,
 46 כְּלוּמֹר, מֵהַחֲשִׁיבוֹת הַגְּדוּלָּה וְהַמִּיּוֹדֶדֶת שֶׁל הַנִּיצוּחַן בְּמַלְחָמָה שֶׁבְּשִׁבִילוֹ
 47 הַמֶּלֶךְ עוֹשֶׂה דְבַר שׁוֹנֵה לְגַמְרֵי מֵהַנְּהַגְתוֹ הַרְגִילָה?
 48 וְעַל זֶה מִמִּשְׁךְ לְבָאֵר, שֶׁזָּהוּ "לְפִי שֶׁהַנְּצַחֵן כְּפִי שֶׁהוּא
 49 בְּתַכּוּנוֹת וּמִידוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הָאָדָם (וְהֵם)
 50 מִשְׁל לְמִידוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת, כְּכִיכּוֹל)
 51 נְטוּעַ וּמוֹשָׁרֵשׁ בְּעֵצִים הַנֶּפֶשׁ
 52 לְמַעַלָּה יוֹתֵר מִכְּחוֹת הַגְּלוּיִים
 53 שֶׁבְּנֶפֶשׁ, מִידַת הַנֶּצַח מוֹשְׁרֵת
 54 בְּעֵצִים הַנֶּפֶשׁ יוֹתֵר מִשְׁאֵר הַמִּידוֹת, וְאִף
 55 שְׁשׁוּרֵשׁ כָּל הַמִּידוֹת הוּא בְּעֵצִים הַנֶּפֶשׁ,
 56 הַשִּׁיכוֹת שֶׁל מִידַת הַנֶּצַח לְעֵצִים הַנֶּפֶשׁ
 57 הַיֵּאֵר בִּיתֵר שֶׁאֵת וְהַיִּינוֹ, שֶׁהוּא
 58 הַשְּׁרֹשׁ שֶׁל מִידַת הַנֶּצַח לְמַעַלָּה
 59 מֵהָאוֹר וְהַחַיּוֹת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ שֶׁבָּא
 60 בְּגִילוּי", וְלִכְּנֹ, "כָּל הַעוֹנֵג
 61 הַנֶּעַלָּה וְהַנֶּפְלָא שִׁישׁ
 62 בְּסְגוּלוֹת מְלִכוּתוֹ וְאוֹצְרוֹת
 63 יָקָרוּ (שֶׁלְכֵן) מִפְּנֵי הַעוֹנֵג הַנֶּפְלָא
 64 שִׁישׁ לְמֶלֶךְ מִכֵּן שֶׁהָאוֹצְרוֹת הַלְלוּ
 65 נִמְצָאִים בְּרִשְׁוֹתוֹ אֵינוֹ מְבֻזָּב
 66 אוֹתָם וְלֹא זֶה בְּלִבְד שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ
 67 בָּהֶם בְּאוֹפֵן שֶׁל כּוּבוֹ וְיִתְרָה מִזָּה
 68 אֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם כְּלָל
 69 וְכַלשׁוֹן הַמֵּאֲמָר לְעִיל, אֲפִילוּ פְרוּטָה)
 70 וְכָל הַעוֹנֵג הוּא אֵינוֹ תוֹפֵס מְקוֹם
 71 וְאִין לוֹ שׁוֹם חֲשִׁיבוֹת כְּלָל לְגַבֵּי
 72 הַנְּצַחֵן", וּבְשִׁבִיל נִיצוּחַ
 73 הַמִּלְחָמָה מְבֻזָּב הַמֶּלֶךְ אֵת
 74 אוֹצְרוֹתָיו, וְיִתְרָה מִזָּה, לֹא זֶה
 75 בְּלִבְד שֶׁהַמֶּלֶךְ מְבֻזָּב אֵת הָאוֹצְרוֹת
 76 אֵלָּא "שֶׁגַם חֲזִיו מִשְׁלִיךְ הַמֶּלֶךְ
 77 מִנְגַדוֹ כּוֹי'" וְכִי לְנַצַּח בְּמַלְחָמָה
 78 הַמֶּלֶךְ גַּם מִסְכֵּן אֵת חַיּוֹ, וְכָל זֶה
 79 הוּא מִצִּד מַעֲלַת עֲנָן הַנְּצַח
 80 בְּשָׂרָשׁוֹ וּמְקוֹרוֹ בְּעֵצִים הַנֶּפֶשׁ,
 81 שֶׁלְכֵן הַרְצוֹן לְנַצַּח וְהַנְּכֻונוֹת לַעֲשׂוֹת
 82 הַכּוֹל בְּשִׁבִיל זֶה מַגִּיעַ אֶצֶל הַמֶּלֶךְ
 83 בְּעוֹמֵק וּבְתוֹקֵף יוֹתֵר מִכָּל
 84 שָׂאֵר עֲנִינֵי הַמְּלוּכָה וְהַמְּדִינָה
 85 שֶׁבְּדֶרֶךְ כָּלֵל הֵם נִחְשָׁבִים בְּיוֹתֵר בְּעִינֵי
 86 הַמֶּלֶךְ, וְאֲפִילוּ יוֹתֵר מִחֲזִיו שֶׁל
 87 הַמֶּלֶךְ שֶׁגַם הֵם כְּמוֹבֵן חֲשׁוּבִים מְאֹד,
 88 אֲבָל כְּשֶׁמְדוּבֵר בְּנִיצוּחַ הַמִּלְחָמָה הַרִי

29) ע"פ לשון הרמב"ם ה' מלכים ספי"א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 החשיבות של הניצחון היא 'בעומק ובתוקף יותר מכל שאר ענייני המלוכה'.
 2 (ג) אף גם לאחר שנתבאר עניין הנצח כפי שהוא במלך היוצא למלחמה,
 3 ויורש העניין בעצם הנפש, לְכַאוֹרָה אֵינוֹ מוֹבָן, מֵה שְׂיִיף עֲנֵן
 4 הַנִּצָּח לְמַעְלָה, אֲצֵל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקִּבְ"ה, אֲשֶׁר,
 5 כלשון הכתוב בקהלת מי יאמר לו
 6 מֵה תַעֲשֶׂה³⁰, וְאִיזָה תְּפִיסַת
 7 מְקוֹם יֵשׁ אֲצֵלוֹ לְכָל הָעֲנִינִים
 8 הַבְּלָתִי רְצוּנִים עַד כִּדֵי כִךְ שִׁיחִיה
 9 עֵינָי וְרִצּוֹן, כְּבִיכּוֹל, לִנְצַח אוֹתָם,
 10 והרצון לניצחון עליהם יהיה חזק
 11 ביותר עַד שֶׁלֶשׁם כִךְ כִּדְאֵי 'לְבוֹבו
 12 אֲדוֹרְתוֹ?'
 13 אֵף הָעֲנֵן הוּא, כְּפִי שְׂמִיכָאָר
 14 אֲדָמוֹ"ר מִהַר"ש בְּדִיבּוֹר
 15 הַמְּתַחִיל בְּמֵאֵר הַפְּרוֹחַ בַּסּוּק
 16 (בשירת דבורה בספר שופטים) צְדָקָת
 17 פְּרוֹזוֹ מִשְׁנַת תְּרַכ"ז³¹, "דְּלֶכֶן
 18 נִאֲמַר³² בְּסֵפֶר שְׂמוּאֵל וְגַם נִצַּח
 19 יִשְׂרָאֵל 'לֹא יִשְׁקֶר וְלֹא יִנָּחַם',
 20 שֶׁהַנִּצָּחוֹן הוּא שֶׁל יִשְׂרָאֵל".
 21 וְהֵינּוּ, שְׂאָף עַל פִּי שְׁלֹמְעָלָה
 22 לֹא שְׂיִיף לְכַאוֹרָה עֲנֵן
 23 הַנִּצָּחוֹן (פְּנ"ל כִי מִלְכַתְּחִילָה
 24 מְנַגְּדִים לְקְדוּשָׁה וְאַלּוּקוֹת לֹא תוֹפְסִים
 25 מְקוֹם כָּלל)³³, מִכָּל מְקוֹם, פִּינּוֹן
 26 שְׂיֵשׁ צוּרָף בְּעֵנֵן הַנִּיּוֹצִים עַל
 27 הַמְּנַגְּדִים לְקְדוּשָׁה בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל
 28 שֶׁלִּגְבִיהֶם הַמְּנַגֵּד כִּן מִפְּרִיעַ וְכִן תוֹפֵס
 29 מְקוֹם, נַעֲשֶׂה גַם לְמַעְלָה
 30 בְּאַלּוּקוֹת הָעֲנֵן דְּנִצַּח יִשְׂרָאֵל
 31 לֹא יִשְׁקֶר וְלֹא יִנָּחַם, וְגַם
 32 לְמַעְלָה נוֹהֲגִים בְּמִדַּת הַנִּיּוֹצִחוֹן, כְּפִי
 33 שֶׁמִּשְׁמִיךְ וּמְבַאָר.
 34 וְהָעֲנֵן בְּזָה, דְּהִנְהָ, עִם הַיּוֹת
 35 שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם בְּמַעֲמָד וּמִצָּב
 36 דְּאֲדָמָה לְעֵלְיוֹן²⁵, וְרוֹמִים
 37 לְקְדוּשַׁת־בְּרוּךְ-הוּא, כְּבִיכּוֹל, הָרִי הֵם
 38 נִמְצָאִים לְמַטָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה
 39 גַּשְׁמִי, שְׁזָהוּ כְּלָלוֹת עֲנֵן
 40 יְרִידַת הַנִּשְׁמָה לְמַטָּה, וּבִלְשׁוֹן הַכְּתוּב בְּאִיכָה בְּמַחֲשָׁפִים

הוֹשִׁיבֵנִי³⁴ וְהַנִּשְׁמָה יֵרֵדָה לְמַטָּה לְמַקוֹם הַחוּשׁוֹךְ, לְעִבּוֹד עֲבוֹדָתָהּ
 כְּעִבּוֹד ה' יְחַד עִם נֶפֶשׁ הַבְּהֵמָה הַמַּעֲלִימָה וּמִסְתִּירָה עַל אֹרֶךְ הַנִּשְׁמָה,
 בְּאוֹפֵן דְּאֲחִרָיָה נְרוּצָה³⁵, לְשׁוֹן רַבִּים, כְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב בִּישׁוּר
 הַשִּׁירִים "מִשְׁכֵּנִי אַחֲרֶיךָ נְרוּצָה", הֵינּוּ שְׂגַם הַנֶּפֶשׁ הַאֲלוּקִית וְגַם הַנֶּפֶשׁ
 הַבְּהֵמִית יַעֲבֹדוּ אֶת ה' וְלִמְקַן אֶת
 עוֹלָם הַזֶּה הַגְּשָׁמִי וְהַחוֹמְרִי
 [כְּמוֹכָא בַּתְּנִיא³⁶ מַעֲץ חַיִּים³⁷ שֶׁהַנִּשְׁמָה עֲצָמָה
 אֵינָה צְרִיכָה תִּיקוֹן כָּלָל
 וְהַנִּשְׁמָה לֹא יֵרֵדָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה כִּדֵי
 לְתַקֵּן אֶת עֲצָמָה, וְלֹא הוֹצֵרָכָה
 הַנִּשְׁמָה לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּגוֹף גַּשְׁמִי
 בְּעוֹלָם הַזֶּה אֲלֵא כִּדֵי לְתַקְּנוֹ
 כִּדֵי לְתַקֵּן וְלִיכּוֹךְ אֶת הָעוֹלָם כּו'],
 וְהַמְּטִירָה שֶׁל תִּיקוֹן וּוִיכּוֹן הָעוֹלָם הִיא
 כִּדֵי לְעֲשׂוֹת דִּינָה לּוֹ יְתִבְרָךְ
 בַּתְּחִתּוֹנִים, הֵינּוּ שְׂדוּקָא הָעוֹלָם
 הַזֶּה הַתְּחִתּוֹן יִהְיֶה מְקוֹם רֵאוּי לְהַשְׂרֵאת
 הַשְּׂכִינָה וְכִינּוֹן שְׂצָרִיכִים לְפַעוּל
 בִּירוֹר הַפְּרוֹחַ הָרַע מֵהַטּוֹב וְהַעֲלֵאתוֹ
 בְּדָבָר חוֹמְרִי, וְעַל כָּל פְּנִים
 גַּשְׁמִי, דָּבַר שְׂאֵינוֹ חוֹמְרִי כִל כִּךְ אֲבָל
 מִכָּל-מְקוֹם הוּא גַּשְׁמִי הָרִי יֵשׁ
 צוּרָף בְּעֵנֵן שֶׁל מִלְחָמָה עִם
 הַמְּנַגְּדִים לְקְדוּשָׁה, לְפַעוּל הָעֲנֵן
 דְּאֲתַבְּפִיא כְּפִיית וְהַכְּנַעַת הָרַע
 (שְׁעַל יְדֵי זֶה כְּפִיית הַסְטֵרָא
 אַחֲרָא' (הַצַּד הַאֲחֵר, שְׂאֵינוֹ צַד
 הַקְּדוּשָׁה) אֲסַתְּלַק יְקָרָא
 דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיף הוּא³⁸ מִתְעַלָּה
 כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקְּדוּשַׁת־בְּרוּךְ-הוּא, כְּדַבְּרֵי
 הַזוֹהַר), וְעַל יְדֵי זֶה עִבּוֹד ה'
 בְּדֶרֶךְ שֶׁל 'אֲתַכְּפִיא' לְבוֹא גַם
 לְדַרְגָּה גְבוּהָה יוֹתֵר בְּעִבּוֹדֵת ה'
 לְאֲתַתְּפִכָא חֲשׂוֹכָא לְנַהוּרָא
 וּמְרִירוֹ לְמִיתְקָא³⁹, לְהַפְּךָ חוּשׁוֹךְ
 לְאוֹר וּמֵר לְמִתּוֹק לְעֲשׂוֹת מִשְׁקֶר
 הָעוֹלָם הַמְּסִתֵּר עַל הַאֲלוּקוֹת, דָּבַר
 הַפּוֹךְ מוֹה קָרֵשׁ לְמִשְׁכָּן שִׁישׁ בּוֹ
 גִּילּוּי אֲלוּקוֹת, וְלְעֲשׂוֹת מַכְּלָלוֹת עֲנִינֵי הָעוֹלָם שֶׁמִּצַּד עֲצָמָם הֵם

(30) קהלת ח, ד. (31) סה"מ תרכ"ו ע' רפז. (32) שמואל"א טו, כט. (33) ראה אוה"ת פרשתנו (בשלח) ע' תערב ואילך. וראה גם סה"מ צ' להצ"צ יא, א. (34) איכה ג, ו. (35) שה"ש א, ד. וראה לקו"ת ויקרא ב, ד. ועוד. (36) פל"ז (מח, ב). (37) שער כו (שער הצלם) ספ"א. (38) בתניא פכ"ז (לד, א) ובלקו"ת ר"פ פקודי מצייני לזוהר ח"ב קכח, ב (ובלקו"ת שם מצייני גם לזוהר שם סז, ב. וראה גם שם קפד, א). וראה גם תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג. (39) זח"א ד, א. תניא ספ"י.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הסתר על אלוקות דירה לו יתברך מקום ראוי להשראת השכינה. וזהו
 2 ענין ניצוח המלחמה על המנגדים לאלוקות והפיכתם לקדושה,
 3 שבשכיל זה מגלים את האוצרות כו' ומבזבזים אותם.
 4 (ד) ומצתה לאחר שהוסבר מה המשמעות של ענין הניצחון למעלה (שהוא
 5 בשכיל הניצחון של בני ישראל למטה)
 6 צריך להבין מהו ענין אוצרו
 7 של המלך שנמשך ומתגלה
 8 בשכיל הנצחון במלחמה כפי
 9 שהוא בנמשל, למעלה באלקות?
 10 והענין בזה, כמבואר בתורת
 11 המגיד⁴⁰ ממעורטש שפודאי
 12 כסף וזהב אינו נקרא אוצר
 13 של מלך, כי מה נחשב לו איזו
 14 חשיבות ואיזה ערך יש לכסף וזהב
 15 בעיני המלך (הרי יש לו ריבוי כסף
 16 וזהב עד כדי כך שאינו חשוב אצלו),
 17 והרי אוצר הוא דווקא דבר יקר
 18 מאד מה שאין דבר חשוב
 19 ממנו [וכיון שפסוק וזהב אינו
 20 תופס מקום אצלו, אצל המלך,
 21 ונחשב בעיניו כדבר הכי
 22 פשוט, הרי אינו צריך להניחו
 23 אין המלך צריך לשמור את כספו וזהב
 24 באוצר, שהוא מקום גנוז
 25 וסתום שאף אחד אינו נכנס לשם
 26 אפילו כדי לראות את הדברים היקרים
 27 השמורים בו, ועל אחת כמה
 28 וכמה שאינו צריך להניחו
 29 באוצרו של המלך בודאי שאין
 30 צורך שהמלך יניח את כספו וזהב
 31 לשמירה באוצר המיוחד לו, שהוא
 32 גנוז וסתום יותר מקום יותר סגור
 33 ושמור מאשר אוצרו של שר
 34 או אוצרו של אדם פשוט].
 35 אלא אוצר של המלך הוא
 36 היראה שכל המדינות יראים
 37 ממנו, והוא העובדה שכולם יראים
 38 ממנו, זהו התענוג שלו שאין
 39 לו תענוג יותר גדול מזה.
 40 וזהו פירוש הפסוק⁴¹ בישיעה
 41 יראת ה' היא אוצרו [שעל זה
 42 דרשו רז"ל⁴² בנמרא אין לו
 43 להקב"ה בבית גנזיו אלא

עניני העולם דירה לו יתברך. וזהו ענין ניצוח
 המלחמה, שבשכיל זה מגלים את האוצרות כו'.
 (ד) ומצתה צריך להבין מהו ענין אוצרו של
 המלך שנמשך ומתגלה בשכיל
 הנצחון במלחמה. והענין בזה, כמבואר בתורת
 המגיד⁴⁰ שפודאי כסף וזהב אינו נקרא אוצר
 של מלך, כי מה נחשב לו, והרי אוצר הוא מה
 שאין דבר חשוב ממנו [וכיון שפסוק וזהב אינו
 תופס מקום אצלו, ונחשב בעיניו כדבר הכי
 פשוט, הרי אינו צריך להניחו באוצר, שהוא
 מקום גנוז וסתום, ועל אחת כמה וכמה שאינו
 צריך להניחו באוצרו של המלך, שהוא גנוז
 וסתום יותר מאשר אוצרו של שר או אוצרו של
 אדם פשוט], אלא אוצר של המלך הוא היראה
 שכל המדינות יראים ממנו, והוא התענוג שלו
 שאין לו תענוג יותר גדול מזה. וזהו פירוש
 הפסוק⁴¹ יראת ה' היא אוצרו [שעל זה דרשו
 רז"ל⁴² אין לו להקב"ה בבית גנזיו אלא אוצר
 של יראת שמים], שהיראה היא עיקר האוצר.
 וממשיך לבאר, שהפנונה היא (לא ליראת
 העונש, אלא) ליראת הרוממות, שהוא ירא מפני
 המלך מפני הבושה, כי יש לו בושת גדול
 להתקרב אל המלך. ויש
 להוסיף בזה, שהיראה שכל המדינות יראים
 ממנו היא מציאותו של המלך, כמובן מדרשת
 רז"ל⁴³ על הפסוק⁴⁴ שום תשים עליך מלך,
 ומהא אימתו עליך. ומזה מובן, ששלימות
 המלוכה היא באשר היראה היא בשלימות,
 שזהו ענין יראת הרוממות, יראת שמים
 כמבואר לעיל.
 ויש להוסיף בביאור מעלת
 היראה של בני המדינה מפני המלך
 שהיא אוצרו של המלך, הרב
 היקר הגורם לו תענוג, כמבואר לעיל,
 על פי מאמר הגמרא במסכת
 שבת⁴⁵, אין לו להקב"ה
 בעולמו אלא יראת שמים

44 אוצר של יראת שמים], שהיראה שיראים מפני המלך, ובנמשל
 45 יראת ה' שיראים מפני הקדוש ברוך הוא, היא עיקר האוצר.
 46 וממשיך לבאר בפרטיות יותר על איזו דרגה ביראה מדובר, שהפנונה
 47 היא (לא ליראת העונש יראה לא לעשות חטא כי החוטא ענש שהיא
 48 יראה בדרגה נמוכה, אלא) הכוונה
 49 ליראת הרוממות, שהוא ירא
 50 מפני המלך הרומם והנישא
 51 מפני הבושה, כי יש לו בושת
 52 גדול להתקרב אל המלך
 53 מפני גדולת המלך כו' וממילא
 54 גם אינו עובר על רצון המלך, אבל
 55 העיקר היא תחושת הבושה אל מול
 56 הרוממות של המלך.
 57 ויש להוסיף בזה, שהיראה
 58 שכל המדינות יראים ממנו
 59 מהמלך היא מציאותו של
 60 המלך, כלומר, לא מדובר בפרט
 61 מסוים בענין מלכותו של המלך אלא
 62 היראה היא מציאותו של המלך
 63 שכולם יראים ומפחדים מפני גדולתו
 64 ורוממותו כמובן מדרשת
 65 רז"ל⁴³ ב'ספרי' (מדרש הלכה על
 66 החומשים במדבר ודברים) על
 67 הפסוק⁴⁴ בתורה המדבר במצווה
 68 למנות מלך שום תשים עליך
 69 מלך, שתהא אימתו עליך.
 70 ומזה מדרשה זו של חכמינו ז"ל
 71 שמעני המלך והנהגת המלך צריכים
 72 להיות באופן כזה שתהא אימתו עליך,
 73 היינו שכולם יהיו יראים ממנו מובן,
 74 ששלימות המלוכה היא
 75 באשר היראה מפני המלך היא
 76 בשלימות, שזהו ענין יראת
 77 הרוממות, יראת שמים כו'
 78 הנעלית יותר מ'יראת העונש', כמבואר
 79 לעיל.
 80 ויש להוסיף בביאור מעלת
 81 היראה של בני המדינה מפני המלך
 82 שהיא אוצרו של המלך, הרב
 83 היקר הגורם לו תענוג, כמבואר לעיל,
 84 על פי מאמר הגמרא במסכת
 85 שבת⁴⁵, אין לו להקב"ה
 86 בעולמו אלא יראת שמים

(40) אור תורה סימן ריא. (41) ישע' לג, ו. (42) ברכות לג, ב. (43) ספרי שופטים יז, ט. כתובות יז, א. (44) שופטים שם. (45) לא, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

41 שופטים צדקת פְּרוֹנוֹ בְּיִשְׂרָאֵל, שְׁעַל זֶה דָּרָשׁוּ רַ"ל⁵² בגמרא
 42 צְדָקָה עֲשֵׂה הַקֶּבֶ"ה עִם יִשְׂרָאֵל שְׁפִירָן לְבֵין הָאוֹמוֹת,
 43 וְעִנְיָן זֶה קָשׁוּר גַּם עִם מַה שְׁנֹאֲמַר⁵³ כְּבוֹאוֹת זְכוּרִיה שְׁלֵעֲתִיד לְבוֹא
 44 פְּרוֹנוֹת תִּשָּׁב יְרוּשָׁלַיִם לְלֹא צוּרָךְ כְּחֹמֶה כִּי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִשְׁמֹר
 45 וַיִּגַן עֲלֶיהָ, כְּמִרוֹמְזוֹ בְּלִשׁוֹן
 46 הַפְּתוּב הַנּוֹכַח הַנּוֹכַח 'צְדָקָת פְּרוֹנוֹ'
 47 "פְּרוֹנוֹ", מְלִשׁוֹן פְּרוֹנוֹת שֶׁגַם
 48 שֶׁמֶתְכוּוֹנָה לְפְרוֹנוֹת לְלֹא חוֹמָה, וְלֹכֵן
 49 הַכְּתוּב אוֹמֵר 'פְּרוֹנוֹ' וְלֹא פְּרוֹנוֹ,
 50 מְלִשׁוֹן פְּיוּרֵר אֲלֵא חֲכָמֵינוּ ז"ל
 51 דוֹרְשִׁים זֹאת גַּם מְלִשׁוֹן פְּיוּרֵר בְּשִׁיכּוֹת
 52 לְצְדָקָה שְׁעֵשֶׂה הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עִם
 53 יִשְׂרָאֵל שְׁפִירָן לְבֵין הָאוֹמוֹת, כְּנֹכַח
 54 לְעֵלָן, וּבְמֵאמְרֵים הַנּוֹכְרִים שֶׁל אֲדַמּוּר'⁵⁴
 55 הַרִי"צ וְאֲדַמּוּר' הָאֲמֻצְעִי מְבוֹאֵר
 56 בְּפִירוּשׁ מְאֻמָּר רַ"ל⁵⁴ בגמרא
 57 וְהַנְּצַח⁵⁵ (בְּכְתוּב בִּידְבָרֵי הַיָּמִים)
 58 הַמְדַבֵּר עַל שְׁבַע הַמִּידוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת לֶךְ
 59 ה' הַגְּדוּלָה [מִידַת הַחֶסֶד] וְהַגְּבוּרָה
 60 וְהַחֲפָאֵר וְהַנְּצַח וְהַהוֹד, כִּי כָל בְּשָׂמִים
 61 וּבְאֵרָץ [מִידַת הַיִּסּוּד] לֶךְ ה' הַמְּמַלְכָה
 62 [מִידַת הַמְּלָכוּת...]⁵⁶ זֹו [בְּנִינָן]
 63 יְרוּשָׁלַיִם, דְּעִנְיָן יְרוּשָׁלַיִם
 64 הוּא כְּדֹאֵימָא כְּמוֹבָא בְּמִדְרָשׁ⁵⁶
 65 (הוֹבָא בְּתוֹסְפוֹת⁵⁷) שְׁנִקְרָא
 66 הַשֵּׁם 'יְרוּשָׁלַיִם' עַל שֵׁם אֲבָרְהָם
 67 שְׁקִרְאָהּ לְהַר הַמּוֹרִיָה שְׁבִירוּשָׁלַיִם
 68 בְּעִקְדַת יִצְחָק הַר ה' יְרָאָה⁵⁸,
 69 וְהָעִיר הִזְה נִקְרָא כְּבָר קוֹדֵם
 70 לְפָנֵי שְׁאֲבָרְהָם אֲבִינוּ הוֹסִיף לְשֵׁם אֵת
 71 'ירָאָה' שְׁלָם, כְּדֹכְתִיב⁵⁹ בְּחוֹרָה
 72 וּמְלָכֵי צְדָק מְלָךְ שְׁלָם, וְלֹכֵן
 73 נִקְרָא יְרוּשָׁלַיִם, עַל שֵׁם יְרָאָה
 74 וְעַל שֵׁם שְׁלָם, שֶׁהוּא הַצִּירוּף
 75 שֶׁל 'ירָאָה' וְשֵׁם 'שְׁלָם' בְּשֵׁם הָעִיר יְרוּשָׁלַיִם
 76 עִנְיָן שְׁלִימוֹת הַיְרָאָה⁶⁰. וְהָרִי
 77 שְׁלִימוֹת הַיְרָאָה יִרְאֵת ה' מוֹשְׁלֵמַת
 78 הִיא הַיְרָאָה שְׁמִבְיָאָה לְיָדֵי
 79 מְסִירוֹת נֶפֶשׁ בְּגִלּוֹי בְּמַעֲשֵׂה
 80 בְּפוֹעֵל, כְּפִ"ל שִׁירָאָה ה' בְּרוּגָה

1 בְּלִבְד, שְׁנֹאֲמַר⁴⁶ בְּתוֹרָה וְעֵתָה יִשְׂרָאֵל מַה ה' אֱלֹקֶיךָ שׁוֹאֵל
 2 מֵעַמְּךָ כִּי אִם אֲלֵא לְיְרָאָה וְגו', וְכִתִּיב⁴⁷ בְּאִיּוֹב וַיֹּאמֶר לְאָדָם
 3 הֵן יִרְאֵת ה' הִיא חֲכָמָה וְגו', שְׁכֵן בְּלִשׁוֹן יוֹנֵי קוֹרִין לְאַחַת
 4 הֵן, וּפִירֵשׁ רַ"שׁ, שֶׁלִּפִּי זֶה מִשְׁמַעוֹת הַמִּילִים 'הֵן יִרְאֵת ה' הִיא יְחִידָה
 5 הִיא הַיְרָאָה בְּעוֹלָם וְאֵין דּוּמָה
 6 לָהּ, וְהַיְיָנוּ, וְהַמְשַׁמְעוֹת הַפְּנִימִית שֶׁל
 7 הַדְּבָרִים הִיא שְׁהַעֲנִין דְּיִרְאֵת
 8 שְׂמִים הִיא בְּאוֹפֵן שֶׁל אַחַת,
 9 בְּחִינַת הַיְחִידָה⁴⁸, לְנִשְׁמָה יֵשׁ
 10 חֲמֵשֶׁה שְׁמוֹת שֶׁהֵן חֲמֵשׁ דְּרוֹגוֹת
 11 (מִלְמַטָּה לְמַעְלָה, נֶפֶשׁ, רוּחַ, נִשְׁמָה,
 12 חַיָּה, יְחִידָה) וְהַנְּקוּדָה הַכִּי עֲמוּקָה וְהַכִּי
 13 פְּנִימִית הִיא הַיְחִידָה וְעַל כֵּךְ מְבֹאֵר
 14 כֹּאן שֶׁהָאֲצִיר עֲלִיו מְרֻבֵּר הוּא יִרְאֵת ה'
 15 כְּפִי שֶׁהִיא מְצִיר הַיְחִידָה, שְׁאֵז
 16 הַיְרָאָה הִיא בְּאוֹפֵן שֶׁל
 17 מְסִירוֹת נֶפֶשׁ, וְהַיְיָנוּ,
 18 שְׁעִבּוֹדָתוֹ שֶׁל הַיְהוּדִי שִׁירָאָה אֵת ה'
 19 בְּרוּגָה כּוֹז שֶׁל יְרָאָה, מִתּוֹךְ הַנְּקוּדָה
 20 הַכִּי עֲמוּקָה וְהַכִּי פְּנִימִית שֶׁל הַנִּשְׁמָה,
 21 הִיא עֲבוֹדַת ה' מִתּוֹךְ מְסִירוֹת נֶפֶשׁ
 22 כְּמוֹ אִישׁ צָבָא שְׁעִנְיָנוּ הוּא
 23 עִנְיָן הַמְּסִירוֹת נֶפֶשׁ וְהוּא נִלְחָם
 24 בְּכָל כּוֹחוֹ בְּמִסִּירוֹת מוֹחַלְטֵת מִתּוֹךְ
 25 נְכוֹנוֹת לוֹתֵר עַל חַיִּי, וּבְכַח זֶה כּוֹחַ
 26 הַמְּסִירוֹת נֶפֶשׁ הָרִי הוּא מְנַצֵּחַ
 27 בְּמִלְחָמָה.
 28 וְעוֹד זֹאת, שְׁגַם עִנְיָן הַנְּצַחֵן
 29 וְלֹא רַק עִנְיָן הַמְּלַחְמָה קָשׁוּר עִם
 30 עִנְיָן הַיְרָאָה, כְּפִי שֶׁמְמַשִּׁיךְ וּמְבֹאֵר.
 31 וְהַעֲנִין בְּזֶה, כְּפִי שְׁמִבְּאֵר הַרְבִּי
 32 הַרִי"צ בְּעַל הַהִילּוּלָא בְּהַמְשָׁךְ
 33 קְבוּצַת מֵאמְרֵי הַחֲסִידוֹת שְׁנֹאֲמְרוּ
 34 כִּהְמִשָּׁךְ לִזֶּה דְּרוּשֵׁי חֲתוּנָה⁴⁹,
 35 הַמֵּאמְרִים שְׁאֲמַר הַרְבִּי הַרִי"צ לְרַגֵּל
 36 נִישׁוּאֵי חֲתוּן הַרְבִּי וּבְתוֹ הַרְבִּינִית (בְּשֵׁנַת
 37 תְּרַפ"ט) וְלִפְנֵי זֶה, בְּדְרוּשֵׁי
 38 אֲדַמּוּר' הָאֲמֻצְעִי בְּתוֹרַת
 39 חַיִּים פְּרִשְׁתָּ בְּשִׁלְחָן⁵⁰ [עַל
 40 הַפְּסוּקִים⁵¹ בְּשִׁירַת דְּבוּרָה סֵפֶר

(46 עֲקָבִי, י. יב. 47) אִיּוֹב כַח, יח. 48) רָאָה תוֹדָ"ה עַד אַחַת - מִנְחוֹת יח, א. 49) ד"ה א"ר אוֹשְׁעִיא כו' צְדָקָת פְּרוֹנוֹת תְּרַפ"ט (סו"מ קוֹנְטְרַסִים ח"א לו, א וְאִילָךְ. סו"מ תְּרַפ"ט ע' קע.) 50) שְׁלָא, א וְאִילָךְ (רְכוּז, ד וְאִילָךְ). 51) סֵפֶר שׁוֹפְטִים ה, יא - הַפְּטֵרַת פְּרִשְׁתָּנוּ. 52) פְּסָחִים פז, ב. 53) זְכוּרִי ב, ח. 54) בְּרֻכּוֹת נח, סע"א. 55) דְּבָרֵי הַיָּמִים-א כט, יא. 56) ב"ר פנ"ו, י. 57) ד"ה הר - תְּעֵנִית טז, א. 58) וִירָאָה כב, יד. 59) לֶךְ לֶךְ יד, ח. 60) רָאָה לְקוּ"ת פְּקוּדֵי ד, א. פ' רָאָה כט, ד. ר"ה ס, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 גבוהה, יראה שלימה, מביאה לעבודת ה' בכל התוקף, עד כדי מסירות נפש
 2 (כמו איש צבא שנלחם למען המלך במסירות נפש).
 3 (ה) ויש להוסיף בזה, שענין זה האמור לעיל אודות שלימות היראה
 4 (ושייכותה למידת הנצח) קשור עם פללות ענין התוכן הכללי של נושא
 5 היראה, ולא רק לדרגה הכי נעלית
 6 ביראה אלא החל מיראה פמאה,
 7 יראה תחתונה, יראה בדרגה נמוכה,
 8 כידוע⁶¹ בתורת החסידות שהיא
 9 יראה תתאה, אף שהיא דרגה נמוכה
 10 ביראת ה' חד דבר אחר עם
 11 (וממנה מהיראה בדרגה נמוכה
 12 באים ל) שלימות היראה, כפי
 13 שממשיך ומבאר.
 14 והענין בזה, דהנה, הפסוק
 15 בספר שמואל וגם נצח ישראל
 16 לא ישקר ולא ינחם לא יחרט
 17 נאמר בנוגע למעלת מלכות
 18 דוד אפילו לגבי מלכות
 19 שאול⁶², שגם הוא שאול המלך
 20 נקרא משיח הוי"ה⁶³, 'משיח' על
 21 שם שנמשח בשמן ונמשח בשמן
 22 אפרסמון וכיוצא בזה (כדברי
 23 הגמרא במסכת הוריות⁶⁴)
 24 ובכל זאת למלכות דוד יש מעלה
 25 ויתרון גם לגבי מלכות שאול, ומזה
 26 מוכן, שהענין דנצח ישראל
 27 ענין הניצחון והרצון להתגבר על
 28 המנגדים ולהכניעם שפעורר
 29 בעצם המלך בעומק יותר
 30 מתיי המלך ולכן למען הניצחון
 31 המלך משליך חייו מנגד כי הניצחון
 32 נוגע לו בעצם נפשו עוד יותר מחייו
 33 הוא במלכות דוד דוקא,
 34 שענינו של דוד הוא שעליו
 35 נאמר⁶⁵ בספר שמואל נאום
 36 הגבר הוקם על, ודרשו בגמרא
 37 שהקים עולה של תשובה כו'⁶⁶, שהוא של עולה של תשובה ענין
 38 זה ענין הקבלת עול, והיינו, שהעבודה שהיהודי עובד את ה'
 39 אינה מצד הכנה ותשגה של ידיעה והכרה בענייני אלוקות, אפילו
 40 לא באופן של רחובות הנקה, הבנה והשגה לכל רוחב העניין שזהו

ענינו של שאול מרחובות⁶⁷ הנקה⁶⁸, הנזכר בתורה בתולדות
 עשיר, ומבואר שמעלה זו של הבנה והשגה ברוחב הייתה בשאול המלך אלא
 מדובר על עבודת ה' באופן של קבלת עול וביטול דוקא, כמו
 בדברי שמואל הנביא לשאול המלך אודות מלחמת עמלק הנה
 שמוע מזבח טוב להקשיב
 מחלב אלים, היינו שהקבלת עול
 והציות מתוך ביטול חשובים יותר
 מקרבות משוכחים, מעלת הקבלת עול
 על ההבנה והשגה (ולכן הנה
 דוקא מלכות דוד היתה
 מלכות אמיתית והיא מלכות
 נצחית, בדוגמת מלכות עולמים
 שלמעלה מלכותו של הקדוש-
 ברוך-הוא שהיא נצחית).
 וזהו גם מה שמבואר
 בהמשך קבוצת מאמרים משנת
 תער"ב⁷⁰ לאדמו"ר הרשב"י
 (ובכמה מקומות) שענין
 הנצח כפי שהוא בעבודת האדם
 הוא שמנצח בעצמו מתגבר על
 עצמו ומנצח את הרצונות והנטיות
 הטבעיות שלו לעשות את מה
 שנדרש ממנו לעשות בעבודת ה' גם
 כשאינו רוצה בטבעו בעצם
 כלומר, לעשות גם דברים שמעצם
 טבעו אינו רוצה לעשותם, או גם
 אפילו לעשות דברים כאלה שהם
 היפך טבעו כו' ולשם כך צריך
 עוד יותר התגברות כי טבעו מתנגד
 לכך, ובכל זאת הוא עושה זאת בדרך
 ניצוח. וענין הנצח, אף
 שהוא כמדריגה היותר
 תחתונה, לבר מגופא⁷¹, מחוץ
 לגוף, כנאמר בפתח אליהו עשר
 הספירות העליונות מקבילות לתבנית
 הגוף (תכמה – מוח, בינה – לב וכ"ו)
 ונאמר בתורת הסוד שהמדות נצח והוד (כנגד שני השוקיים) הם לבר
 מגופא, מחוץ לעיקר הגוף, כי חסדגבורהתפארת הם עצם והמידות, ואילו
 נצח-הוד-סוד הם השפעת המידות לזולת, שמתוך אדם עצמו, ואם כן
 מדובר בדרגה נמוכה וכך גם לענין מידת הניצחון בנפש ובעבודת ה' שבסדר

61 ראה תו"א קיד, ד. לקו"ת פ' ראה שם. לא, א. ביאורה"ו לאדמו"ר האמצעי אמור פא, אי"ב. דרך חיים נו, ג. מאמרי
 אדמו"ר האמצעי דברים ח"ב ריש ע' תרנט. ביאורה"ו להצ"צ ח"א ע' תכג. קונטרס העבודה פ"ג (ע' 18). 62 ראה תו"א
 יתרו עב, ג. 63 שמואל"א כד, ו. ועוד. 64 יב, א. רד"ק שמואל"א י, א. 65 שמואל"ב כג, א. 66 ראה מו"ק טז, ב. במדב"ר
 פ"ח, כא. מדרש שמואל פכ"ט. 67 וישלח לו, לז. 68 עץ חיים שער ח (שער דרושי נקודות) פ"ד. 69 שמואל"א טו, כב.
 70 ח"ג ע' א'רכא. 71 ראה עץ חיים שער טז (שער הולדת או"א וזו"ן) רפ"ד. לקו"ת מסעי צ, ג.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 המדרגות היא למטה מענין השכל והרגש ועם זאת הרי זה קשור
 2 ומעורר למעלה ביותר, במקום הכי צמק והכי פנימי בנפש (לכן יראה
 3 תתאה קשורה ביראה הכי נעלית, שלמות היראה, כאמור לעיל) כפי
 4 שמבאר הצמח צדק בארוכה באור התורה בראשית
 5 בתחילתו⁷², וכפי שמביא
 6 בהגהות ללקוטי תורה⁷³ לגבי
 7 מידת הנצח שבספירות העליונות
 8 בפירוש הפנימי בנוסח התפילה
 9 ומביא גואל לבני בנייהם,
 10 דקאי שהכונה על נצח והוד,
 11 שענין זה קשור עם אל עליון
 12 (כנוסח התפילה 'אל עליון... ומביא
 13 גואל...), דקאי המכוון על בחינת
 14 הַתָּתֵר (שנקראת 'כתר עליון).
 15 וכדאיִתא כמובא בזהר⁷⁴ שענין
 16 הנצח קשור עם מצח, שהוא
 17 ענין ההמשכה והתגלות של אור
 18 אלוקי מבחינת מוחא סתימאה
 19 מוח סתום ונעלם (שלמעלה מהחכמה
 20 שהיא חכמה גלויה) ובחינת
 21 עתיקא יתיק יומין שגם הוא נעלם
 22 (נעתק ונכדל מבחינת 'יום' וגילוי).
 23 ולאחר האמור לעיל אודות הנצח
 24 בספירות העליונות באלוקות, ממשך
 25 את המבואר לעיל וחזור לענין הנצח
 26 כפי שהוא בעבודת ה'
 27 וענינו בעבודת האדם,
 28 שהניצוח שהאדם מנצח את הנטיות
 29 הטבעיות שלו לעשות היפך
 30 טבעו, הוא, לא רק בענין
 31 שהוא היפך השכל, היפך
 32 הרגש שלו, והיפך כל
 33 כחותיו הגלויים, כך שנדרש
 34 ממנו מאמץ גדול ביותר לעשות דבר
 35 כזה אלא גם היפך הטבע
 36 שהטביע בו הקב"ה, טבע
 37 דקדושה, שזהו טבע הקדושה
 38 שבכל יהודי הוא פללות ההנהגה
 39 שמצד נפש השנית בישראל
 40 הנשמה האלוקית (שכאה לאדם שנייה,
 41 אחרי הנפש הבהמית שקיימת בו משגור)
 42 ממש⁷⁵, והיינו, ועבודת ה' היא באופן של ניצחון והתגברות לא רק על
 43 הנטיות הטבעיות והרצונות האישיים שלו אלא גם באופן נעלה יותר מההנהגה

שלו מצד הנפש הבהמית שנעשה אצלו אמיתית ענין המסירות
 נפש, שכולל גם מסירת נפש דקדושה, לצאת לא רק מגדרי
 המציאות האישית הטבעית שלו אלא לצאת ולהתעלות גם מהמצרים
 וגבולים דקדושה, שהרי גם בקדושה יש גדרים וגבולות שזהו ענין
 דיציאת מצרים (שאז בצאתם
 מצרים נקראו ישראל בשם
 צבאות הויה, שעבודתם היא
 כמו איש צבא שענינו הוא
 מסירות נפש), שהתחיל הענין
 הרוחני של יציאת מצרים על ידי
 היציאה וההתעלות של בני ישראל
 היוצאים ממצרים למעלה
 מהמצרים וגבולים דקדושה,
 ובדרך ממילא לאחר שהייתה
 התעלות אל מעל לגבולות הקדושה
 נתבטלו גם המצרים וגבולים
 דלמטה, והנה הענין דיציאת
 מצרים כפשוטו (ולכן בני ישראל
 נקראו 'צבאות ה' בעת היציאה
 ממצרים, על שם המסירות נפש שעל
 ידה הייתה יציאת מצרים).
 (ו) והנה נתינת האוצר הסיכה
 שבגולה הקדוש-ברוך-הוא נותן לבני
 ישראל 'אוצר' זה של יראת שמים
 ומסירות נפש, כמבואר לעיל, היא
 בשביל נצח ישראל, היינו,
 כדי שישאל ינצחו
 המלחמה נגד המנגדים לעניני
 קדושה על ידי מדת הנצח,
 שזהו הניצחון של האלוקות
 והקדושה הוא ענין למעלה באלוקות
 שמעורר ומגיע ומוציא
 בעצמות ומהות, בעצמותו
 ומהותו של הקדוש-ברוך-הוא בעצמו
 למעלה גם מסיי המלך כשם
 שאנשי הצבא לוחמים כדי לנצח
 במסירות נפש, אפילו במחיר של ויתור
 על הייהם.
 וממשיך ומבאר את ענינה של מלחמה
 זו ומשמעותה מצד הרצון העליון ומצד
 האדם, בני ישראל הלוחמים מלחמה זו בפועל.
 והענין בזה, דהנה, פכלית פונת של הפריאה היא
 כדברי חכמינו ז"ל במדרש לפי שנתאזה הקב"ה להיות לו דירה

(72 ית, א. 73) תזריע כא, ב. לקו"ת מסעי שם. 74) ח"ג קלו, ב (אד"ר) - הובא בהמשך תער"ב שם ס"ע א'רלו. 75) תניא רפ"ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 לְדַרְגָּא גבוהה ונעלית כל כן שְׁלִמְעֵלָה מְגֵדֵר יְרִידָה וְעֵלְיָה לירידה
 2 יש הגדרות משלה, לעלייה יש הגדרות משלה, ואילו כאן מתעלים לדרגא
 3 נעלית מכל הגדרים - שְׁהַתְחַתְּוֹן שמצד עצמו הוא נחות ביותר יוצא מכל
 4 הגדרים וההגבלות שלו והוא נַעֲשֶׂה דִירָה לֹו יִתְבַרֵךְ, המקום שבו
 5 עצמות האלקות נמצאת בגלוי
 6 בְּדוּגְמַת דִירַת הָאָדָם שְׁבָה
 7 נִמְצָא הָאָדָם תָּדֵר בָּהּ בְּכָל
 8 עֲצֻמוֹתָיו⁷⁹ כל עצמותו וכל
 9 המציאות של האדם כולה גרה בדירתו,
 10 ולא רק חלק מסויים מהאדם דר
 11 בדירה, הַיִינוּ, ומבחינת הנשמה
 12 והחיות שלו, האדם נמצא בדירה לֹא
 13 רק בְּהַחִיּוֹת הַגְּלוּי, החלק הניכר
 14 והנגש של החיות שלו אֱלָא גַם
 15 בְּעֲצָם הַחִיּוֹת גם עצמיות החיות
 16 של האדם שברוך כלל אינה ניכרת
 17 ונרגשת בגלוי, גם היא נמצאת בכל
 18 החוקי בדירה שבה הוא גר (וְכַמוּבָן
 19 מֵהַמְּבֹאֵר בְּאֵרוּכָה בְּמִקוּם אַחַר
 20 בתורתו של הרבי בְּנוֹגַע לְאֲרַבַּע
 21 אֲמוֹת שֶׁל אָדָם⁸⁰, לפי ההלכה
 22 'ארבע אמות של אדם קונות לו'
 23 (כלומר, ארבע אמות סביב המקום שבו
 24 הוא נמצא נחשבות כרשותו והדרבים
 25 הנמצאים בשטח זה נקנים לו) ומוסבר
 26 על כך שהסיבה לדבר בפנימיות העניין
 27 היא משום שהנפש והחיות שלו
 28 מתפשטת ומאירה סביבו (וכדברי הרבי
 29 ב'קונטרס ענינה של תורת החסידות':
 30 "בר" אמותיו של אדם מתפשטת בחינת היחידה שבו. ולכן קונות לו לאדם
 31 שלא באמירתו ודעתו, כי בבחינת היחידה אינו נוגע ענין הרעת והשכל. אלא
 32 שהתפשטות היחידה בד' אמותיו הוא בשביל קנין חפץ...") וְעַל אַחַת
 33 בְּמָה וְכַמָּה ואם הדברים אמורים לגבי ארבע אמות בכל מקום, אפילו
 34 ברשות הרבים ובמקום שלא מוקף מחיצות המגדירות את השטח כרשותו,
 35 קל-יחומר בְּנוֹגַע לְבֵית וְדִירָה שְׁמַקִּיף וּמִגִּין עָלָיו כֹּו' שבדודאי
 36 הנפש והחיות של האדם נמצאת ונרגשת ומאירה בבית).
 37 וְעַנְיָן זֶה של הפיכת העולם ל'דירה' לאלוקות נַעֲשֶׂה נִפְעַל עַל יְדֵי
 38 כְּלָלוֹת עַנְיָן מַעֲשִׂינוּ וְעַבְדוּתָנוּ בְּחֹרֶה וּמִצּוֹת בְּמִשְׁפָּחָה זְמַן
 39 הַגְּלוּת¹⁶, שְׁאֵז בּוֹזֵן הַגְּלוּת, כשיש העלמות והסתרים על האלוקות
 40 ומניעות ועיכובים בעבודת ה' יֵשׁ צוּרְף בְּעַנְיָן שֶׁל מְלַחְמָה במגדים,

1 בְּתַחְתּוֹנִים, הרצון העליון הוא שדווקא העולם הזה התחתון (שבו
 2 האלוקות נעלמת ונסתרת יותר מכל העולמות) יהיה מקום ראוי לגילוי
 3 אלוקות והשראת השכינה, נִתְאַוָּה דִיקָא, וחכמינו ז"ל דייקו בלשונם
 4 ואמרו לגבי רצון זה 'נתאוה' כְּמֵאֲמַר רַבִּינוּ הִזְקֵן⁷⁶ אוֹיֵף אַ תְּאַוָּה
 5 אִיז קִיִּין קְשִׁיא, על תאוה אין
 6 שאלות, כלומר שאין מקום לשאול
 7 ולהקשות מה הסיבה ומה ההסבר
 8 ל'תאוה' זו פִּינֵן שְׁזָהוּ עֲנִין
 9 שְׁלִמְעֵלָה מְקִשְׁיוֹת, נעלה
 10 משאלות וקושיות והסברים וְאִין זֶה
 11 בְּגֵדֵר כֹּו' עֲנִינֵי קְשִׁיא וְהַעֲלָם
 12 כֹּו' ומעל הגדרים של קושיות
 13 שנובעות מכך שהדבר נעלם ולא גלוי.
 14 וְעַנְיָן זֶה (נִתְאַוָּה) הרצון העליון
 15 ל'דירה בתחתונים' שהוא רצון
 16 שלמעלה מהגדרים הרגילים ולכן נקרא
 17 'תאוה' צְרִיף לְהִיּוֹת נִמְשָׁף
 18 לְתַחְתּוֹנִים העולם הזה הגשמי
 19 שהוא העולם הכי תחתון וְנִקָּא
 20 (שְׁזָהוּ) העולם הזה הַמְּקוּם
 21 שְׁהִיָּה עֵיקָרֵי עֵיקָר גִּלּוּי הַאֲלוּקוֹת
 22 בְּתַחְלָה כשנברא העולם),
 23 וב'תחתונים' עצמם עניין 'הדירה'
 24 נשלם ומתמלא דווקא כשהוא נמשך
 25 עַד לְתַחְתּוֹן שְׁאִין תַּחְתּוֹן
 26 לְמַטָּה מִמֶּנּוּ שהוא העולם הזה
 27 הגשמי והתומרי. וּבִשְׁבִיל זֶה כֹּו'
 28 שהכונה האלוקית הזו של 'דירה'
 29 בתחתונים' תתמלא ותחבצ עַד יְרִידָה
 30 הַנְּשִׁמָּה מלמעלה למטה שהיא ירידה גדולה מאד, כמו ירידה מְאִיגָרָא
 31 רְמָה לְבִירָא עֲמִיקָתָא⁷⁷, מגג גבוה לבור עמוק, כְּדֵי לְעַבּוֹד
 32 עַבְדוּתָהּ ולמלא את רצון ה' בְּעַנְיָן הַמַּעֲשֶׂה, כמאמר חכמינו ז"ל
 33 בפרקי אבות הַמַּעֲשֶׂה הוּא הַעֵיקָר⁷⁸, שְׁהוּא כֹּו' הַכִּי תַחְתּוֹן
 34 מִבֵּין כָּל כּוֹחוֹת הַנֶּפֶשׁ, כוח המעשה הוא הכוח התחתון ביותר ודווקא על ידו
 35 נשלמת הכוונה העליונה של 'דירה בתחתונים' (ואילו בעבודת ה' על ידי
 36 השכל והרגש, למשל, שהם כוחות נעלים ועדינים יותר מכוח המעשה, אי
 37 אפשר לפעול שהעולם התחתון יהיה דירה לאלוקות כמו שהרבר נפעל על
 38 ידי כוח המעשה). וְעַל יְדֵי יְרִידָה זו שהנשמה יורדת לעולם הזה התחתון
 39 וכאן היא עוסקת בעבודת ה' בכוח המעשה נַעֲשִׂית בסופו של דבר
 40 הַעֲלִיָּה, וְעַד שְׁמַגִּיעַ האדם העובד את ה' בעצמו ומעלה את העולם

(76) המשך תרס"ו ס"ע ז ואילך. (77) לשון תז"ל - חגיגה ה, ב. (78) אבות פ"א מ"ז. (79) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' תפט (ועם הגהות אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תרעט ואילך). אוה"ת בלק ע' תתקצז. סה"מ תרל"ה ח"ב ריש ע' שנג. המשך תרס"ו ס"ע ג. סה"מ תרס"ט ע' קס. תרע"ח ע' קצג. תרצ"ב ע' יד. (80) ראה קונטרס ענינה של תורת החסידות ס"כ, ובהנסמן שם.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שְׁזָהוּ המצב בזמן הגלות הוא הִיפּוֹף הַמַּעֲמָד וּמַצֵּב דִּתְפָאֶרֶת אָדָם
 2 לְשֵׁבֶת בַּיִת⁸¹, התפארת של האדם היא כאשר נמצא בביתו, כלשון הכתוב
 3 בישעיה, היינו שהוא נמצא וגר במקום הראוי לו אבל המצב בגלות הוא הפוך
 4 כאשר לא נמצאים בבית אֲלֵא אַדְרָבָה, כלשון הכתוב בתהלים אֶרְץ
 5 צִיָּה גו'⁸², מדבר צחיח שאין בו
 6 מים, ובנמשל, מקום ומצב שאין בו
 7 גילוי אלוקות שְׁאֵזוּ נַעֲשֶׂה מַעֲמָד
 8 וּמַצֵּב דִּתְפָאֶרֶת לְךָ נִפְשֵׁי כְּמָה
 9 לְךָ בְּשָׂרֵי נִפְשׁוֹ וּבִשְׂרׁוֹ שֶׁל אָדָם
 10 צמאים וכמהים ומשתוקקים להתקרב
 11 לאלוקות [נַעֲזוּ כִּי כַךְ גָּדוֹל הַצִּימָאוֹן
 12 שְׂאוֹמְרִים בַּהַמְשָׁךְ הַדְּבָרִים
 13 בַּתְּהִלִּים כֵּן בְּקוֹדֶשׁ חֲזִיתֶיךָ⁸³,
 14 כִּפִּי שֶׁמֵבִיא הַרְבֵּי הַרְיִי"צ בַּעַל
 15 הַהִילוּלָא⁸⁴ פִּירוּשׁ רַבִּינוּ
 16 הַגָּזָן⁸⁵ בְּשֵׁם מִזְרֵי הַבַּעַל שֵׁם
 17 טוֹב: הַלְוָאֵי בְּקוֹדֶשׁ, כְּלוּמְרֵי,
 18 הַצִּימָאוֹן לְאֵלּוּקוֹת בּוֹמֵן גְּלוּת הוּא כֹל
 19 כִּךְ חֲזַק שֶׁאֵנָּחְנוּ מֵאֲחֵלִים לַעֲצֵמֵנוּ
 20 הַלְוָאֵי כִּשְׁנֵימֵצִים בְּאֶרֶץ
 21 הַקּוֹדֶשׁ וּבּוֹמֵן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ קִיָּם
 22 וַיֵּשׁ גִּילּוֹי אֵלּוּקוֹת, הִיפּוֹף אֶרֶץ צִיָּה
 23 וְעִיָּף, הַלְוָאֵי שְׂאוֹ יֵהִי חֲזִיתֶיךָ,
 24 בַּתְּשׁוּקָה גְּדוּלָה בְּאֶפְסֵן
 25 דִּתְפָאֶרֶת לְךָ נִפְשֵׁי כְּמָה לְךָ
 26 בְּשָׂרֵי, כְּמוֹ בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעִיָּף
 27 [שְׂאוֹ, דוּקָא מִפְּנֵי הַרִיחֻק, הַתְּשׁוּקָה
 28 גְּדוּלָה בִּיחֻרָן, כִּינּוּן שֵׁשׁ שֵׁם
 29 בְּאֶרֶץ צִיָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בַּתּוֹרָה עַל
 30 הַמִּדְבָּר שֶׁבּוֹ הִלְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַרְבַּעַיִם
 31 שָׁנָה נִחַשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב גו'⁸⁶,
 32 מִזִּיקִים שֶׁמִּפְרִיעִים וּמַעֲכִיבִים, וְצָרִיף
 33 לְלַחֹם בְּעֵנִינִים הַהֶפְכָּיִם
 34 הַמִּנְגִּידִים לְקִרְוֵה וּלְפַעוּל בָּהֶם
 35 הַעֲנִין דְּאֲתַפְכֵּיא כִּפְיֵיהּ וְהַכְנַעַת
 36 הַרַע וְאֲתַהֲפֵכָא וְגַם יִתְרֵהּ מִזּוֹ
 37 הַפִּיכַת הַרַע לְטוֹב, שְׁזָהּ מִלְחָמָה זוֹ
 38 נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַתְּעוֹרְרוֹת מִדַּת
 39 הַנִּצְחָן, כִּי מִצַּד מִדַּת הַנִּצְחָן
 40 הִנֵּה לֹא זוֹ בְּלָבָד שְׂאִינוּ סוֹבֵל
 41 אֶת הַמִּנְגִּיד וְלֹא מִסְגֵּל לְהַסְכִּים אִתּוֹ, אֲלֵא עוֹד זֹאת, שְׁלוּחֵם עִמּוֹ
 42 וּמִנְצִחוֹ שֶׁלֹּא יִגַּר עוֹד, וְהִינּוּ, וּמִשְׁמַעוֹת הַדְּבָרִים כְּעִבּוּרַת ה' שֶׁל כֹּל

1 דִּתְפָאֶרֶת אָדָם לְשֵׁבֶת בַּיִת⁸¹, אֲלֵא אַדְרָבָה, אֶרֶץ
 2 צִיָּה גו'⁸², שְׁאֵזוּ נַעֲשֶׂה מַעֲמָד וּמַצֵּב דִּתְפָאֶרֶת לְךָ
 3 נִפְשֵׁי כְּמָה לְךָ בְּשָׂרֵי וְעוֹד שְׂאוֹמְרִים כֵּן בְּקוֹדֶשׁ
 4 חֲזִיתֶיךָ⁸³, כִּפִּי שֶׁמֵבִיא בַּעַל הַהִילוּלָא⁸⁴ פִּירוּשׁ
 5 רַבִּינוּ הַגָּזָן⁸⁵ בְּשֵׁם מִזְרֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב: הַלְוָאֵי
 6 בְּקוֹדֶשׁ, כִּשְׁנֵימֵצִים בְּאֶרֶץ הַקּוֹדֶשׁ, הִיפּוֹף אֶרֶץ
 7 צִיָּה וְעִיָּף, חֲזִיתֶיךָ, בַּתְּשׁוּקָה גְּדוּלָה בְּאֶפְסֵן
 8 דִּתְפָאֶרֶת לְךָ נִפְשֵׁי כְּמָה לְךָ בְּשָׂרֵי, כְּמוֹ בְּאֶרֶץ צִיָּה
 9 וְעִיָּף]. כִּינּוּן שֵׁשׁ שֵׁם נִחַשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב גו'⁸⁶,
 10 וְצָרִיף לְלַחֹם בְּעֵנִינִים הַהֶפְכָּיִם וּלְפַעוּל בָּהֶם
 11 הַעֲנִין דְּאֲתַפְכֵּיא וְאֲתַהֲפֵכָא, שְׁזָהּ נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי
 12 הַתְּעוֹרְרוֹת מִדַּת הַנִּצְחָן, כִּי מִצַּד מִדַּת הַנִּצְחָן
 13 הִנֵּה לֹא זוֹ בְּלָבָד שְׂאִינוּ סוֹבֵל אֶת הַמִּנְגִּיד, אֲלֵא
 14 עוֹד זֹאת, שְׁלוּחֵם עִמּוֹ וּמִנְצִחוֹ, וְהִינּוּ, שֶׁלֹּא
 15 לְהַתְּפַעֵל מִכָּל הַחֲשׁוֹנוֹת וּמִדִּידוֹת וְהַגְּבֻלוֹת, אֵל
 16 יְבוֹשׁ מִפְּנֵי הַמַּלְעִיגִים⁸⁷, וְלַעֲשׂוֹת כָּל הַתְּלוֹי בּוֹ,
 17 מִתּוֹךְ יִרְאָה, עַד לְשִׁלְיֹמוֹת הַיִּרְאָה וְעִנְיָן
 18 הַמְּסִירוֹת נִפְשׁוֹ (כִּפְנִ"ל סְעִיף ד'), וְהִינּוּ, שְׁעִבּוּדְתוֹ
 19 הִיא כְּמוֹ אִישׁ צָבָא שֶׁמוֹסֵר אֶת נִפְשׁוֹ וְחַיּוֹ
 20 בְּשִׁבִּיל עֲנִין שְׁלֹמְעֵלָה מְזָהּ. וְעַל יְדֵי זֶה פּוֹעֵל
 21 אֲתַעְרוּתָא דְלַעֲיָלָא כְּעִין אֲתַעְרוּתָא דְלַתְּתָא
 22 [וְהִינּוּ שְׁעַל יְדֵי זֶה שְׁמַגְלָה אֶת הָאוֹצֵר
 23 שְׁבִנְפִּשׁוֹ, שְׁלֹכֵן נוֹתֵן לוֹ הַמְּלָךְ אֶת הָאוֹצֵר שְׁלוֹ],
 24 שְׁמַעוֹרֵר עֲנִין זֶה גַּם לְמַעְלָה, בְּשֵׁם צָבָאוֹת,
 25 כְּשֶׁאֲנִי נִלְחָם עִם הַרְשָׁעִים אֲנִי נִקְרָא צָבָאוֹת,
 26 הִינּוּ, שְׁמַגִּיעַ וּמַעוֹרֵר בְּמַהוּת וְעֲצָמוֹת הַמְּלָךְ,
 27 לְמַעְלָה גַּם מִחַיֵּי הַמְּלָךְ (כּוֹלֵל גַּם פְּנִימִיּוֹת
 28 הַחַיּוֹת שְׁלֹמְעֵלָה גַּם מִחַיּוֹת הַגְּלוֹי), שְׁלֹכֵן
 29 מִפְּקִיר הַמְּלָךְ אֶת חַיּוֹ כו'.
 30 הִיא לְמַעְלָה מִחַיּוֹ.

43 אחד ואחד היא שלא להתפעל מכל החשבונות החשובים
 44 והשיקולים ומדידות והגבלות, גורים ומגבלות, העשויות למנוע
 45 מעבודת ה' בכל התוקף. אל יבוש מפני המלעיגים⁸⁷ על שמירת
 46 התורה והמצוות, ולעשות כל התלוי בו, מתוך יראָה, עד
 47 לשלימות היראָה כמבואר לעיל
 48 בהרחבה שייכות היראָה ושלמות
 49 היראָה לענין הניצחון וענין
 50 המסירות נפש (כפנ"ל סעיף
 51 ד), והיינו, שעבודתו היא
 52 כמו איש צבא שמוסר את
 53 נפשו וחייו מסירת הנפש ומסירת
 54 הגוף בשביל ענין שלמעלה
 55 מזה שנחשב יותר מנפשו וחייו. ועל
 56 ידֵי זה שהאדם מצידו עובד את ה'
 57 כאיש צבא הלוחם במסירות נפש
 58 פועל בעקבות ההתעוררות שלו
 59 מלמטה אתערוּתָא דְלַעֲיָלָא
 60 התעוררות מלמעלה, מצד האלוקות
 61 כעין אתערוּתָא דְלַתְּתָא בדומה
 62 ובאותו ענין כמו ההתעוררות מלמטה
 63 מצד האדם [והיינו שעל ידי זה
 64 שמגלה את האוצר שבנפשו
 65 והגילוי הזה מעורר אותו למלחמה
 66 במסירות נפש, וזאת באתערוּתָא
 67 דלתתא שלכן נותן לו המלך
 68 את האוצר שלו], שמעורר
 69 ענין זה של ניצחון המלחמה,
 70 כביכול גם למעלה, בשם
 71 צבאות, כשאני נלחם עם
 72 הרשעים אני נקרא צבאות,
 73 היינו, שמגיע עונש ומעורר
 74 במהות ועצמות המלך, ומהותו
 75 ועצמותו של המלך היא ענין
 76 למעלה גם אפילו מחיי המלך
 77 (כולל גם פנימיות החיות
 78 שברוך כלל נעלמת ונסתרת, כי מפני
 79 מעלתה היא למעלה מהתגלות
 80 שלמעלה גם אפילו מהחיות
 81 הגלוי), שלכן מפקיר המלך
 82 את חייו כו' כי עצמותו ומהותו
 83 היא למעלה מחייו.
 84 ז) ועל ידי זה ניצחון המלחמה, כמבואר לעיל בהרחבה, נעשה גם

(81) ישע"י מד, יג. (82) תהלים סג, ב. (83) שם, ג. (84) ד"ה א"ר אושעיא שבהערה 49. וש"נ. (85) ראה לקו"ת שמע"צ צב, ב. שה"ש נ, ריש ע"ג. (86) עקב ח, טו. (87) טור ורמ"א או"ח בתחילתו. שו"ע אדה"ז או"ח מהדו"ב ס"א ס"ג. מהדו"ק שם ס"א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 **בְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם** (וכדברי חכמינו ז"ל המובאים לעיל **וְהַנְצַח** זו **בְּנֵי**
 2 **יְרוּשָׁלַיִם**), **הֵן בְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם בְּרוּחַנִיּוֹת**, **עַל יְדֵי זֶה**
 3 **שֶׁעֲבוּדָתוֹ הִיא בְּאוֹפֵן שֶׁל שְׁלִימוֹת הַיְרָאָה** כנרמז בשם ירושלים
 4 – 'יראה שלימה', **וְאַחַר כֵּן גַּם - הַמַּעֲשֵׂה הוּא הַעֵיקָר - בְּנֵי**
 5 **יְרוּשָׁלַיִם כְּפֶשׁוּטוֹ**, וירושלים
 6 **תִּבְנֶה**, בגאולה השלימה, **בְּאוֹפֵן**
 7 **דְּפִרְזוֹת תִּשָּׁב יְרוּשָׁלַיִם** ללא
 8 צורך בחומה, **צְדָקַת פְּרִזּוֹנוֹ**, כפי
 9 שרומז הכתוב 'פרונו' מלשון פרוות,
 10 **וְזוּכִים לַכֶּךְ לְאַחֲרֵי וְעַל יְדֵי**
 11 **שְׁפִיזָרְן לְבִין הָאוּמוֹת** (כפירוש
 12 הנוסף ב'פרונו' לשון פיוזר, כמבואר
 13 לעיל), והפיוזר של ישראל בין האומות
 14 **הוּא פְּדִי לְלַחֹם מְלַחְמוֹת**
 15 **הַיְוִה וְלַנְצַחַת**, **עַל יְדֵי מִדַּת**
 16 **הַנְצַחַת**, **הַקְּשׁוּרָה עִם שָׁם**
 17 **צְבָאוֹת**, **וּמוֹשְׁרֶשֶׁת בְּהַעֲצָמוֹת**
 18 **שְׁלֹמְעֵלָה** (ובהתאם לזה מידת הנצח
 19 שבאדם, המעוררת אותו ללחום את

מלחמת ה', מושרשת בעצם הנפש יותר משאר המידות, כמבואר לעיל), **וְאָז**
 כאשר בני ישראל מנצחים במלחמת ה' **נַעֲשֶׂה גַם הַעֲנֵן דְּנִצַּח**
יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקָר וְלֹא יִנָּחַם - מְלָכוֹת בֵּית דָּוִד, **שֶׁהוּא מִשִּׁיחַ**
 שהוא מבית דוד **לְבִיא אֶת הַגְּאוּלָּה הָאֲמִיתִית וְהַשְׁלִימָה**, **וְעַד**
 והכוונה לשלימות הגאולה כל כך עד
לְאוֹפֵן שְׂיִקוּיִים הַיְעוּד האמור
 בנבואת ישעיה **וְנִגְלָה כְּבוֹד הַיְוִה**
וְרָאוּ כָּל בָּשָׂר יַחְדָּיו⁸⁸, גילוי
 שייראה לעיני כל בשר, **וְהִיְתָה**
לְהוִיָּה הַמְּלוּכָה⁸⁹ כאמור בנבואת
 עובדיה, **בְּקִרְוֹב מִמֶּשֶׁ**, **בְּמַהְרָה**
בְּיָמֵינוּ מִמֶּשֶׁ.

ז) וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה גַם בְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם (וְהַנְצַח
זו בְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם), **הֵן בְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם**
בְּרוּחַנִיּוֹת, **עַל יְדֵי זֶה שֶׁעֲבוּדָתוֹ הִיא בְּאוֹפֵן שֶׁל**
שְׁלִימוֹת הַיְרָאָה, **וְאַחַר כֵּן גַּם - הַמַּעֲשֵׂה הוּא**
הַעֵיקָר - בְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם כְּפֶשׁוּטוֹ, **בְּאוֹפֵן דְּפִרְזוֹת**
תִּשָּׁב יְרוּשָׁלַיִם, **צְדָקַת פְּרִזּוֹנוֹ**, **לְאַחֲרֵי וְעַל יְדֵי**
שְׁפִיזָרְן לְבִין הָאוּמוֹת, **פְּדִי לְלַחֹם מְלַחְמוֹת**
הַיְוִה וְלַנְצַחַת, **עַל יְדֵי מִדַּת הַנְצַחַת**, **הַקְּשׁוּרָה עִם שָׁם צְבָאוֹת**,
וּמוֹשְׁרֶשֶׁת בְּהַעֲצָמוֹת שְׁלֹמְעֵלָה. **וְאָז נַעֲשֶׂה גַם הַעֲנֵן דְּנִצַּח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקָר וְלֹא יִנָּחַם**
- מְלָכוֹת בֵּית דָּוִד, **שֶׁהוּא לְבִיא אֶת הַגְּאוּלָּה הָאֲמִיתִית וְהַשְׁלִימָה**, **וְעַד לְאוֹפֵן**
שְׂיִקוּיִים הַיְעוּד וְנִגְלָה כְּבוֹד הַיְוִה וְרָאוּ כָּל בָּשָׂר יַחְדָּיו⁸⁸, **וְהִיְתָה לְהוִיָּה**
הַמְּלוּכָה⁸⁹, **בְּקִרְוֹב מִמֶּשֶׁ**, **בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ מִמֶּשֶׁ**.

(88) ישע' מ, ה. (89) עובדי' א, כא.

המשך ביאור למס' פסחים ליום שלישי עמ' א

1 אלא לגבי דברים הנקטרים על גבי המזבח, שיש להקטיר הבל על
 2 תמיד של שחר, אבל השחיטה והזריקה בפני עצמם אין איסור
 3 תורה לעשותם לאחר תמיד של בין הערבים.
 4 הגמרא מביאה תירוץ נוסף על דברי רבי ישמעאל: **רַב פִּסְאֵ אָמַר**,
 5 **אֵין צֵרִיךְ לְהַעֲמִיד דּוּקָא בַחֲטָאת הַעוֹף**, אלא **אִפִּילוּ תִימָא** שמדובר
 6 **בְּחֲטָאת בְּהֵמָה** שיש בה חלבים הנקטרים על גבי המזבח, יש לפרש
 7 שאינו מקטיר את החלבים מיד, אלא רק שוחט וזורק את דמה,
 8 **וּמַעֲלָה** – את החלבים הטעונים הקטרה, **וּמְלִינָה** – ומשחה אותה
 9 כל הלילה **פְּרָאשׁוּ** שֶׁל מוֹפֵת שלא על גבי המערכה, ועל ידי כך לא
 10 יפסלו בלינה, ולמחר יקטירו את החלבים לאחר התמיד של שחר.
 11 הגמרא מקשה על רב חסדא שהעמיד את שיטת רבי ישמעאל
 12 בחטאת העוף, וכי רק החטאת מעכבת מלאכול בקדשים, **וְהָאִיכָא**
 13 **גַּם כֶּבֶשׂ לְאִשָּׁם** צריך המצורע להביא לכפרתו, וכל זמן שלא
 14 הביאו לא ניתן לאכול בקדשים. **בְּשִׁלְמָא לְרַב פִּסְאֵ** הדבר מובן,
 15 דְּהֵינּוּ דְּמְלִין לָהּ – שכשם שלגבי החטאת פירש שמעלה ומלינה
 16 בראש המזבח, כך יש לפרש גם לגבי האשם, שאין מקטירים את
 17 החלבים מיד אלא רק שוחטים וזורקים הדם ואת החלבים מעלים
 18 ומלינים בראש המזבח. **אִלָּא לְרַב חֲסָדָא** שהעמיד בחטאת העוף,
 19 **מָאֵי אִיכָא לְמִימַר**, שהרי אשם מצורע אינו בא אלא כבש אפילו
 20 אם הוא עני. מתרצת הגמרא: **אָמְרֵי** – אמרו בני הישיבה, שמדובר
 21 **שְׁפָרְבֵי אֲשָׁמוֹ** כבר קודם לתמיד של בין הערבים.
 22 שבה הגמרא ומקשה: **וְהָאִיכָא** גם קרבן עולה שהמצורע מביא
 23 לכפרתו, ובשרה נקטר על גבי המזבח שהרי כולה עולה בליל. וכי

1 **תִּימָא** – ואם תרצה לתרץ שעולה לא **מַעֲבָבָא** מלאכול בקדשים
 2 קודם שיביאנה. דוחה הגמרא שאין לומר כן: **וְהַתְנַיָא**, **רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל**
 3 **בְּנֵי שָׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמְרֵי**, **כִּשְׁשׁ שְׁחַטָּאתוֹ וְאֲשָׁמוֹ** של מצורע
 4 **מַעֲבָבִין אוֹתוֹ** מלאכול בקדשים עד שיביאם, **כִּף עוֹלָתוֹ מַעֲבָבָתוֹ**.
 5 **וְכִי תִימָא** – ואם תרצה לתרץ כמו שתירצנו לגבי האשם שמדובר
 6 **בְּשְׁפָרְבֵי עוֹלָתוֹ** קודם תמיד של בין הערבים. דוחה הגמרא שאין
 7 לומר כן: **וְכִי כְרִבָּה עוֹלָתוֹ קוֹדֵם לְחַטָּאתוֹ רֵאשׁוֹן**, **וְהַתְנַיָא** בברייתא,
 8 **נֹאמַר בְּפִרְשַׁת קִרְבֵּן עוֹלָה וְיִוֵּרֵד (ויקרא ה-ז)** וְאִם לֹא תִגֵּיעַ יְדוֹ יְדֵי
 9 **שָׁה וְהִבִּיא אֶת אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תָרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה לְה'**
 10 **אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְהִבִּיא אֹתָם אֶל הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת אֲשֶׁר**
 11 **לְחַטָּאת רֵאשׁוֹנָה** וגו', מבררת הברייתא: **וְהִקְרִיב אֶת אֲשֶׁר לְחַטָּאת**
 12 **רֵאשׁוֹנָה** מִתְּלִמּוּד לֹאמַר – מה מלמדנו הכתוב באמרו 'ראשונה',
 13 **אִם לְלַמֵּד שְׁתֵּיהֶן קוֹדְמֵת לְעוֹלָה**, **חֲרִי כְּכֹר נֹאמַר** לאחר מכן (שם ה')
 14 **'וְאֶת חֲשֵׁנִי נַעֲשֶׂה עוֹלָה כְּמִשְׁפָּט**, ואם כן מאחר שהשניה נעשית
 15 עולה בודאי היא שהחטאת תיעשה ראשונה, **אִלָּא זֶה בְּנֵה אָב** –
 16 מה שנאמר 'ראשונה' בא ללמדנו כלל לְכָל חַטָּאוֹת שִׁיחֵו קוֹדְמוֹת
 17 לְכָל עוֹלוֹת חַטָּאוֹת עִמָּהוּן, לפי שהשם 'חטאת' גורם לו לעולם
 18 להיות ראשון, **וְקִיּוּמָא לָן** – ומקובל בדינו (בבבס ז) שפסוק זה לא
 19 הוצרך אלא להשמיענו דְּאִפִּילוּ חַטָּאת הַעוֹף קוֹדְמֵת לְעוֹלָת בְּהֵמָה,
 20 וכיון שכן אין לפרש שמדובר שהקריבו כבר את עולתו קודם
 21 התמיד.
 22 מתרצת הגמרא: **אָמַר רַבָּא**, **שְׂאֵנִי עוֹלָה מְצוּרַע מִשָּׂר כָּל הָעוֹלוֹת**,
 23 כיון דְּרַבְּהִינָא אָמַר – שהתורה אמרה